

חוברת

דף השבוע

מסכת נדרים חוברת יד

דף נ"ד

קונטרס מלא מראי מקומות חשובות על כל דף ודף
כדי לסייע את הלומדים החשובים של מסגרת 'דף השבוע'

ויש בה חמשה חלקים:

- א **עזר ללימוד הר"ן** - להדגיש החלק שבדברי הר"ן שהם פירוש על הגמ'.
- ב **קושיות פשוטות** - ליישב קושיות פשוטות אשר יתקשה בהם הלומד.
- ג **עומק הדף** - להעמיק קצת בגמ' ובפירוש הר"ן על פי גדולי המפרשים.
- ד **הלכות הדף** - נידונים חשובים בהלכה היוצאים מלימוד הגמ'.
- ה **סוגיית הדף** - בכל דף נערכה סוגיא שלימה אחת עם העתקת מראי מקומות.

גמ' (ט) חולין קד. ומעלה
(כ:) (ז) מעלה כ. כמות
לח: קדוש מן: מנינה י:
(א) מעלה כ.

הגהות הב"ח
(א) במשנה שם אומר
הוא לו לא:

גליון הש"ס
בחרין ד"ה אומר אבי
מודרין וכו' דלדעו לא
משמעו. ע' חולין קד
קד ע"ה תד"ה ה"ה עוף:

הגהות
ר"ן ד"ה באומר ירק.
בישרל מובא. מלת טובה
נראה מיותר:

(ה"ש)

פי' הרא"ש
פרק שביעי
הנודר מן הירק. והוא אומר
לא מצאתי אלא
דלועין. ואם מין ירק הוא אומר
לא לקחו: אומר להם כן הדבר.
ומשם אני מבין ראה שם
אומר לא מצאתי אלא קטנית
אלא הוא אומר לא מצאתי ירק
אבל על הדלועין הוא צריך
לימלך אלמא מין ירק הוא:
ואסור בפול המצרי לח.
דלכילי עלמא מין ירק הוא:
בב"י והוא מן ירק נדר. וסמך
ירק בלשון בני אדם הוא
ירק הנאכל חי: באומר ירק
קדרה עלי: ודילמא ירק הנאכל
בקדרה. ע"י כבישת קדרה
כחוצה האשה שחוצה מבישת
ירק בקדרה ולבשל בני אדם
יחזיק קרא ירק מירק המבושיל
בקדרה: ופשיטא אסור פירוש
ירק המבושיל בקדרה: מודה
ר"ע לענין מלקות שאינו לוקח.
ירק בקדרה אסור לא כיון
שהשליח נמלך עליו מ"ט כיון
שאנו לוקחין בלא המלכה לא
בכור לן שהוא מינו: תנן התם.
במעילה: השליח שעשה
שליחותו בעל הבית מעל.
אע"ג ובעל התורה כולה אין
שליח לדבר עבירה וליפטר לה
במעילה חטא חטא מתרומה
דמחייב ע"י שליח: מאן תנא.
וסבר בשבטין כל דהו ששינה
השליח נחשב לשליחות:
ונתן להם כבד ב"ה השליח
מעל. והאומר לשלוחו קנה לי
בשר ולא מצא אלא כבד נמלך
אם יקנה:

הנודר מן הירק וכו' ורבי עקיבא אומר. דקסבר דלועין ככלל
ירק: אלא דלועין. מכלל דללו מנינה הוא. לא מצאתי
אלא קטניות. כממיה כלומר להכי לא קאמר ליה אלא דלועין
מכלל דלועין מנינה הוא ולא מין קטניות: פול המצרי לח. הו

מין ירק: ומותר ביבש. שהוא מין
דגן: גמ' אטמי אסור ר"ע הא מן
ירק נדר. ודלועין לא אקרי ירק:
ירקי קדרה עלי. ודלועין ככלל
ירקי קדרה הן שהרי מתבטלין
בקדרה: ודילמא. ה"ה דקאמר ירקי
קדרה עלי ירק הנאכל בקדרה עלי
קאמר כגון שומים וצללים שהן נאכלים
בקדרה שומין אותן בקדרה כדי
ליתן טעם נחשיל: באומר ירק
המתבשל בקדרה. דלועין נמי הן
מתבטלין בקדרה ומתנין אותן בשל
נחשיל אצל שומין אין נחשיל אותן
אלא בשל טעם ולהכי ר"ע אומר:
דצריך שולחא לאימלוכי עליה. כגון
דלועין כי אמר לשלוחו קח לי ירק
אינו מצא לו דלועין אלא אומר לו
לא מצאתי אלא דלועין ומימלך
עליה וקאמר ליה דרוחא אתה שאבי
לך דלועין והאני גוונא לאו מנינה
לפיכך כי נדר צירק מותר דלועין:
ורבי עקיבא סבר כו'. מדקאמר ליה
לא מצאתי אלא דלועין ולא אמר לא
מצאתי אלא קטניות אלמא דלועין
מין ירק הוא: מודה רבי עקיבא.
אע"ג דאסור דלועין אס אכל
דלועין אינו לוקח דקסבר ליכא
מלקות דלא יחל דצרו האיל וצריך
לאימלוכי ציה עליה: מותניתין.
דמעילה דשליח מעל דלא כר"ע דקתני
סיפא לא עשה שליחותו שליח מעל: אומר לשלוחו תן בשר לאורחים
ונתן להם כבד שליח מעל. דלא עשה שליחותו דאין כבד ככלל דצד:
ואי ר"ע. הא אמר כבד ככלל דצד הוא דמילתא דמימלך עליה שליח
מנינה הוא וה"ה אע"ג דלא אימלך השאם אורחים הוא לאימלוכי דכי
אמר לו תן בשר לאורחים ולא היה לו צד אלא כבד דכדו למר אין לי
אלא כבד וכמאן דמימלך דמי: למעול בעל הבית. דלא עשה שליחותו:

מירץ
קדרה לרצויי אחי ירק הנאכל חי וצקדרה כגון שומים ומותר אכל דלועין שאין נאכלין חיים כלל לא ופרקינן המתבשל בקדרה עלי דכיון
דאמר המתבשל משמע הך דצדו טובה ואין דרכן נאכלין חיים כדלועין. וממלא עכשיו לפי דרך זה דטורד מן הירק אסור צירק
הנאכל כמות שהוא חי בלד ומוותר ככל מה שמבשל אע"פ שלפעמים נאכל חי אמר ירקי קדרה עלי אסור אף בנאות שנאכלין חיים ומבטלין
אכל לא בנאותן שאין נאכלין אלא מבטלין אמר ירק המתבשל בקדרה אסור אף בנאותן שאין נאכלין בלא בשול: אומר אביי מודה ר"ע
לענין מלקות שאינו לוקח. דכיון דלועין לא משמעני צהדיא אלא מרבייא דלישניה אע"ג דממלך שליחא עליה לא מתסרי בודאי אלא
מספיקא הילכך לא לקי: תנן התם. מנתי' היא במסכת מעילה (ד' כ:). השליח שעשה שליחותו בעל הבית מעל. דאע"ג דקיי"ל אין שליח
לדבר עבירה שאני מעילה דילפינן חטא חטא מתרומה דלאיתא בפ"ג דקדושין (דף מג:). לא עשה שליחותו שליח מעל. דלדעתא דנפשיה
קעביד: מואן תנא אמי רב חסדא מותניתין. כולה דלא כר' עקיבא כלומר מאן חנא ה"ה דמפרש ואזיל דאמר לו תן בשר לאורחים ונתן
להם כבד מיקרי לא עשה שליחותו דלא כרבי עקיבא דהא דתנן תן בשר לאורחים וכו' סיפא דההיא דהשליח שעשה שליחותו היא ומסיפא
קאמר דאיתא דלא כר"ע דאילו רישא ודאי דצרי הכל היא אכל אסור דהיינו פירושא דרישא דלא כרבי עקיבא דהי רבי עקיבא הא אמר
דכל מילתא דמימלך שליח מנינה הוא והא עביד דמימלך מבשר לכבד הלכך עשה שליחותו מיקרי ולמעול בעל הבית דהיי דלמירין
לעיל דמודה רבי עקיבא לענין מלקות שאינו לוקח הא פרישית דדוקא צמדי דלא משמעני אלא מרבייא דלועין אכל כבד
מכלל דצד רבייא הילכך כי אמר ליה בעל הבית תן להם בשר ונתן להם כבד למעול בעל הבית ולא למעול שליח:

הנודר מן הירק מותר בדלועין כו'. דלא הו ירק אלא פרי
ואית דמפרשי דקסמ ירק נאכל כמות שהוא חי ודלועין
אין כן: והוא אומר לא מצאתי אלא דלועין. אלמא לא מיקרו
ירק דאי מיקרו ירק יקסמ: אומר להם כן הדבר. מזה אני מבין

לראיה לאסור דלועין: אסור בפול
המצרי לח. דכל שהוא לח ירק
הו: גמ' והא מן ירק נדר.
לרבי עקיבא פריך היכי אסר דלועין
דהא מן ירק נדר ודלועין לאו ירק
ניניהו אלא פרי דנשלמא פול המצרי
א"ל דכיון שעושים ממנו דגן כשהוא
יבש ומקמי הכי לא עד ההיא שעמא
ירק הו ולא פרי אלא דלועין קשיא
ואף ע"ג דר"ע יהיב טעמא דמימלך
עליה שליח לא סגי ליה ההוא טעמא
כיון דמן ירק נדר ודלועין לאו ירק
ניניהו: אומר עולא באומר ירקי
קדרה עלי. וכיון דמימלך לישניה
למיכלל דלועין אחי כיון דמימלך
שליחא עליהו: ודילמא ירק
הנאכל בקדרה קאמר. דכיון דלועין
ליחבו ככלל ירק לית לך לרצוניהו
מימלךא דלישניה אלא מאי דליכא
לספוקי דמשמע מנינה כגון שומים
וצללים הצאים להטעים את הקדרה
אכל דלועין את משמעני מנינה דירקי
קדרה להטעים את הקדרה משמע:
באומר ירק המבושל בקדרה עלי.
וכל כה"ג סבירא ליה לרבי עקיבא
דכיון דלועין ממלך שליחא עליהו
אסור צדו וצדן סברי דכיון דצריך
לאימלוכי עליהו לאו מנינה הוא
וקיי"ל כר' עקיבא כמו שפירש לפנינו
בס"ד הילכך נודר מן הירק אינו

אסור צדי האדמה אמר ירק קדרה עלי אסור בפירות האדמה
הצאים להכשיר המאכל כשומים וצללים ומותר דלועין אמר ירק
המתבשל בקדרה עלי אסור ככל פירות האדמה דמימלך שליחא
עליהו כי אמר ליה משלח ירק. ואית דמפרשי והא מן ירק נדר
דקסמ ירק נאכל כמות שהוא חי ואמר עולא בלומר ירקי קדרה עלי
דכיון דאמר הכי אפילו ירק המתבשל ככלל ודילמא ירק הנאכל
בקדרה קאמר דכיון דקסמ ירק נאכל כמות שהוא חי ואמר ירקי
קדרה עלי אסור ככלל לאו ופרקינן המתבשל בקדרה עלי דכיון
דאמר המתבשל משמע הך דצדו טובא ואין דרכן נאכלין חיים כדלועין. וממלא עכשיו לפי דרך זה דטורד מן הירק אסור צירק
הנאכל כמות שהוא חי בלד ומוותר ככל מה שמבשל אע"פ שלפעמים נאכל חי אמר ירקי קדרה עלי אסור אף בנאות שנאכלין חיים ומבטלין
אכל לא בנאותן שאין נאכלין אלא מבטלין אמר ירק המתבשל בקדרה אסור אף בנאותן שאין נאכלין בלא בשול: אומר אביי מודה ר"ע
לענין מלקות שאינו לוקח. דכיון דלועין לא משמעני צהדיא אלא מרבייא דלישניה אע"ג דממלך שליחא עליה לא מתסרי בודאי אלא
מספיקא הילכך לא לקי: תנן התם. מנתי' היא במסכת מעילה (ד' כ:). השליח שעשה שליחותו בעל הבית מעל. דאע"ג דקיי"ל אין שליח
לדבר עבירה שאני מעילה דילפינן חטא חטא מתרומה דלאיתא בפ"ג דקדושין (דף מג:). לא עשה שליחותו שליח מעל. דלדעתא דנפשיה
קעביד: מואן תנא אמי רב חסדא מותניתין. כולה דלא כר' עקיבא כלומר מאן חנא ה"ה דמפרש ואזיל דאמר לו תן בשר לאורחים ונתן
להם כבד מיקרי לא עשה שליחותו דלא כרבי עקיבא דהא דתנן תן בשר לאורחים וכו' סיפא דההיא דהשליח שעשה שליחותו היא ומסיפא
קאמר דאיתא דלא כר"ע דאילו רישא ודאי דצרי הכל היא אכל אסור דהיינו פירושא דרישא דלא כרבי עקיבא דהי רבי עקיבא הא אמר
דכל מילתא דמימלך שליח מנינה הוא והא עביד דמימלך מבשר לכבד הלכך עשה שליחותו מיקרי ולמעול בעל הבית דהיי דלמירין
לעיל דמודה רבי עקיבא לענין מלקות שאינו לוקח הא פרישית דדוקא צמדי דלא משמעני אלא מרבייא דלועין אכל כבד
מכלל דצד רבייא הילכך כי אמר ליה בעל הבית תן להם בשר ונתן להם כבד למעול בעל הבית ולא למעול שליח:

בפ"ג וקשה דרבי עקיבא מודה דאין לוקח דמספקא ליה אי מדי דמימלך עליה מנינה הוא וגראה ולא קשה כלל דרובא בדלועין דלאו ירק הוא אלא פרי מספקא ליה אבל במירי אחריתא פשיטא ליה דמימלך עליה מנינה הוא וי"מ היינו הא
דמשינו מי לא מודה ר"ע דצריך לאימלוכי ביה וכן הדין הוא דאנו מנינו ולהחמיר אר"י דמינו הוא) אבל לא למעול האומר לעיל שאינו לוקח ולי"ג דא"כ שליח אפוא מעל כיון דמספקא ליה אם מנינו ונתן או. אינו מנינו א"כ עשה שליחותו ולכ"כ
דודאי הפירוש כך הוא מי לא מודה ר"ע דצריך לאימלוכי ביה ובסתם אין השליח לוקח אם אין שואל למשלח אם יחפון הילכך במעילה כיון דשליח לא נמלך לא הו עשה שליחותו ולכן מעל השליח כי נמי הו מנינו לגמרי וקושא דלמעול בפ"ג
נתרץ בעיה כמו שפירשתי הרי"ה אומר דלמעול בעל הבית לאו דוקא אלא כלומר לא יעמוד שליח וברפרישית דמסא עשה שליחותו ומשני לא מודה דצריך לאימלוכי ברפרישית:

מי
בפ"ג וקשה דרבי עקיבא מודה דאין לוקח דמספקא ליה אי מדי דמימלך עליה מנינה הוא וגראה ולא קשה כלל דרובא בדלועין דלאו ירק הוא אלא פרי מספקא ליה אבל במירי אחריתא פשיטא ליה דמימלך עליה מנינה הוא וי"מ היינו הא
דמשינו מי לא מודה ר"ע דצריך לאימלוכי ביה וכן הדין הוא דאנו מנינו ולהחמיר אר"י דמינו הוא) אבל לא למעול האומר לעיל שאינו לוקח ולי"ג דא"כ שליח אפוא מעל כיון דמספקא ליה אם מנינו ונתן או. אינו מנינו א"כ עשה שליחותו ולכ"כ
דודאי הפירוש כך הוא מי לא מודה ר"ע דצריך לאימלוכי ביה ובסתם אין השליח לוקח אם אין שואל למשלח אם יחפון הילכך במעילה כיון דשליח לא נמלך לא הו עשה שליחותו ולכן מעל השליח כי נמי הו מנינו לגמרי וקושא דלמעול בפ"ג
נתרץ בעיה כמו שפירשתי הרי"ה אומר דלמעול בעל הבית לאו דוקא אלא כלומר לא יעמוד שליח וברפרישית דמסא עשה שליחותו ומשני לא מודה דצריך לאימלוכי ברפרישית:

א א ב ג מ"י פ"ע מה'י
נדרים ה"י (פ"י) ט"ס
ב ד מ"י ט"ס ה"י ט"ס
ט ס"ע ד:
ג ה ו מ"י פ"י מה'י מעילה
ה"ה פ"י ט"ס ר':

פניני רש"י

לא מצאתי אלא
דלועין. ואינו לוקח מיר
כשנאכל אלמא לא קרו ליה
אינשי ירק דלא ה"ה ירק
סמס קאמר ליה ואי ככלל
ירק הוא לא היה צריך
לימלך:

אמר להם כן הדבר.
ומשם אני מבין ראה שהוא
מין ירק שאינו לא מצא אלא
קטניות לא היה משינו לא
ממלא אלא קטניות אלא לא
ממלא ירק ודלועין היה
אומר לא ממלא ירק אחר
אלא דלועין ולמה היה
אומר כן אלא שיש לך ללמוד
שהדלועין נקראים ירק ואין
הקטניות ככלל ירק:

(חולין קד.)

תוספות

פרק שביעי

הנודר מן הירק אומר
בדלועין. והוא אומר לא
מצאתי אלא דלועין. ואין
לוקחם מיר אלא לא קרו להו
אינשי ירק: אומר להם כן
הדבר. כלומר משם אני מבין
ראה: אסור בפול המצרי.
דלכילי עלמא הו בכלל ירק:
ומותר ביבש. דלא מיקרי ירק:
והא מן ירק נדר. ולמה אסור
בדלועין שהם פירי באומר
ירקי קדרה עלי. כשדרכם
לבשלם והני דרכם לבשלם:
ודלמא ירק הנאכל בקדרה
קאמר. כגון שומין וצללים
שהוא נאכל בקדרה כגון ליתן
טעם בחבשין: באומר ירק
המתבשל בקדרה מני שליח
קשה וקסבר ר"ע דלועין בכלל
ירק המתבשיל בקדרה:
וצריך לאימלוכי. דאין לוקח
אותן בסתם (ביוק) (עד)
דאמלך עליה: מודה הוא
לענין מלקות. כל יחל שאינו
לוקח דמספקא ליה אי דלועין
בכלל ירק ומספקא (לא) אסור
למלקות:

תנן התם. פרק בתרא
דמעילה (דף כ:). כה"ב מעל.
דגמרינן חטא חטא מתרומה
מה התם ע"י שליח אף חבא
ע"י שליח אע"ג דבעלמא אס
שליח לדבר עבירה: ונתן להם
כבד. דכבד לאו מין בשר וכי
אמר לשלוחו קח לי בשר ולא
מצא אלא כבד לא מימלך
עליה וכששלוחו לבקש בשר
אמר חזר ואומר לא מצאתי
אלא כבד אלא אומר לא
מצאתי בשר כלל: מנינה הוא.
ועשה שליחותו ולמעול

בפ"ג וקשה דרבי עקיבא מודה דאין לוקח דמספקא ליה אי מדי דמימלך עליה מנינה הוא וגראה ולא קשה כלל דרובא בדלועין דלאו ירק הוא אלא פרי מספקא ליה אבל במירי אחריתא פשיטא ליה דמימלך עליה מנינה הוא וי"מ היינו הא
דמשינו מי לא מודה ר"ע דצריך לאימלוכי ביה וכן הדין הוא דאנו מנינו ולהחמיר אר"י דמינו הוא) אבל לא למעול האומר לעיל שאינו לוקח ולי"ג דא"כ שליח אפוא מעל כיון דמספקא ליה אם מנינו ונתן או. אינו מנינו א"כ עשה שליחותו ולכ"כ
דודאי הפירוש כך הוא מי לא מודה ר"ע דצריך לאימלוכי ביה ובסתם אין השליח לוקח אם אין שואל למשלח אם יחפון הילכך במעילה כיון דשליח לא נמלך לא הו עשה שליחותו ולכן מעל השליח כי נמי הו מנינו לגמרי וקושא דלמעול בפ"ג
נתרץ בעיה כמו שפירשתי הרי"ה אומר דלמעול בעל הבית לאו דוקא אלא כלומר לא יעמוד שליח וברפרישית דמסא עשה שליחותו ומשני לא מודה דצריך לאימלוכי ברפרישית:

ד א ב מ"י פ"ט מהל'
דבריה ה"י חזי ואין ריו
טו"ש ע"י ד"ר ק"י קט"ו
[ונדר אלמס חולין פ"ד
למ:]

פניני רש"י

שפיר אמר בחמני. היינו
אבי דמרי הכי אפילו
כר"ע נמי לא נמי
לאימלוכי:

(משלה כ:)
מאן תנא דפליג עליה
דרבי עקיבא. דספרה
ליה דכל מלי דמימלין עליה
שליחא מרי מלי מנה:

(משלה כ:)
דמוסר. שהקין דם
בכתפיה ואכל יצירה וכו'
אלמא דלא אכל ההוא יומא
ולא נדר מניה...
על בשר מליח. כמלה שמי
ימס וליה אחת דשבו אלו
מסיח את הנפש:

תוספות

אסור בראש וברגלים.
דסבר רבי עקיבא דכל מאי
דמימלין הוה מניה: מותר
בראש. דסבר כותא קמא דרבי
עקיבא דמימלין לא הוי מיני:
לענין זבין ולא איניש הוא.
דשקין בשר וזבין קרביים:
שהקין דם. דקשיא לו הילכך
מותר ברגים וחובבים: עופות
גמי אין דרוב למילך. ואמאי
אסור בעופות: שאני עופות
דאפשר ע"י שליח. והא
דאמר שמואל פרוח לבו היינו
ע"י צלי אבל דגים ביר שלוק
בין צלי קשה לתקוח: סוף
אובלא. סוף החולין:

פי' הרא"ש

מי לא מודה ר"ע דצריך
אמלוכי. ומטעם זה חשיב ליה
מינו שהרי על דבר שאינו מינו
כלל אינו נמלין ומכל מקום
לענין שליחותו לא חשיב עשה
שליחותו שהרי שנה שהרי
דרך השליח ליתפלג עליו ואין
לו לעשות בלא דעת המשלח:
מאן תנא דפליג עליה דרבי
עקיבא. מה שם התנא דפליג
על ר"ע במתני' אבל במעלה
כולהו מודה: אסור בכל מיני
בשר. דבר וצאן וחיה. לא רב
איניש הוא. אלא הדיוט:
אובליהון בבשר לענין זבין.
מי שנתנו בשר וקונה אלו:
כגון שהקין דם. דלא אכיל
דגים. ומסתמא לא נדר אלא
מזכר שדרכו לאכול ביום
בדור: ע"י שליח. דלא פרוח
לבו אלא כשאוכלוהו צלי:
ההוא בסוף אובלא. כשפסק
כאב החולין:

מי לא מודה רבי עקיבא דצריך אימלוכי. הלכך לענין מעילת שלוח
ודאי כיון דצריך אימלוכי ולא ממליך אדעתא דנפשיה קעביד
ובעל הבית נמי קמין דכל כמה דלא מימליך לא יתן להם כבד
הלכך לא עשה שליחותו אצל לענין נדרים כיון דככלל לשניה הוא

דהא מימליך עליהם שליחא נודר
אמאי קמין אלא ודאי ככולהו אסור
נפשיה: איתמר שמעתא קמיה
דרבא. מאי דמתרין אבין מתניתין
דמעילה אליבא דר"ע ואמר לאון
שפיר אמר נחמני היינו אבין וקרי
ליה הכי לפי שנתגדל צבית רבה בר
נחמני: מאן תנא דפליג עליה דרבי
עקיבא וכו' ומותר בראש וברגלים
וכו'. דכיון דצריך שליח לאימלוכי
עלייהו ליטעוהו ככלל בשר סתמא:
כגון שהקין דם. קודם נדרו וכיון
שכן לא נתכוון לאסור בשר דגים
דהא כללו הכי לא אכיל מינייהו דהא
קפו להקוה: אי חבי אפילו עופות
נמי לא אכיל. ולשתרי זהו נמי
ואמאי קמין אסור בעופות: דסבר.
הקוה של כתפיה: דאפשר על ידי
שליחא. כשהן שלוקים הרבה לא
מקין ליה: גר"ן סמ"ך ע"י. סימן היה
בשם מלכותיות של אלפא בימא:
בסוף אובלא. סוף החולין: ולענין
החלב קי"ל כרבי עקיבא דכל מידי
דממליך עליה שליחא מינייה הוא דהא
סתם לו תנא דפרק כל הבשר (חולין
דף קד.) כרבי עקיבא דע"ג דלא
ידעינן אי מתלוות ואח"כ סתם או
סתם ואח"כ מתלוות אפ"ה נקטינן
כחומיה חדא דמתמיר ועוד דהא מפרש
בגמ' דמאן דפליג עליה דר"ע יחידא
הוא דהיינו רש"י וקיי"ל הלכה
כר"ע מחזירו הלכך הנודר מן הבשר
אסור בכל מיני בשר ובעופות ודגים
כל שלח הקין דם ולא כאינין ליה
ענייה מיהו דוקא באתרא דמימליך
שליחא עלייהו אצל באתרא דלא

מי לא מודה רבי עקיבא דצריך אימלוכי
איתמר שמעתא קמיה דרבא אמר להון
(6) שפיר אמר נחמני מאן תנא דפליג עליה
דרבי עקיבא רבן שמעון בן גמליאל היא
דתניא "הנודר מן הבשר אסור בכל מיני
בשר ואסור בראש וברגלים ובקנה ובכבד
ובלב ובעופות ומותר בבשר דגים וחגבים
רשב"ג. אומר הנודר מן הבשר אסור בכל
מיני בשר ומותר בראש וברגלים ובקנה
ובכבד ובלב ובעופות ואין צריך לומר בשר
דגים וחגבים וכן היה רשב"ג. אומר קרביים
לאו בשר ואוכליהן לאו בר איניש (6)
אוכליהן בבשר לענין זבין לאו בר איניש
מ"ש בשר עוף לתנא קמא דאסור דעבד
שליחא דמימליך עליה בשר דגים נמי עבד
שליחא דאי לא משכח בישרא מימליך
עליה דאמר אי לא משכחנא בישרא אייתי
דגים וליתסרו אמר (3) אבין כגון שהקין דם
דלא אכיל דגים אי הכי אפילו עופות נמי
לא אכיל דאמר שמואל (2) דמסוכר ואכיל
בישרא דצפרא פרח לביה כצפרא ותניא
אין מקיין (7) לא על דגים ולא על עופות ולא
על בשר מליח (8) ותניא הקין דם לא יאכל
לא חלב ולא גבינה ולא ביצים ולא שחליים
ולא עופות ולא בשר מליח שאני עופות
דאפשר על ידי שליח (3) (1) אבין אמר כגון
דכייבין ליה עיניה דדגים קשין לעינים אי הכי
אכיל דגים דהא אמר שמואל גר"ן סמ"ך ע"י
נונא סמא לעינים ההוא סוף אובלא:
מתני'

תריין מי לא מודה ר"ע דצריך אימלוכי. שלוח צבעל הבית ואע"ג
דס"ל דמיניה הוא צבעל דצריך לאימלוכי הכי איבעיא ליה למימר
שלוח צבעל הבית רוצה אהא שאמן להם כבד וכיון דלא מימליך לא
עשה שליחותו ופסע ושלוח מעל אע"ג דסבר דמין בשר הוי: לשמעיתא.

האי תירוצא דקא מתרין אבין: בכל
מיני בשר. בין בהמה ובין חיה:
אסור בראש וכו'. דכל הגי מיני
בשר ניטרו ואפילו כבד: רבן שמעון
אומר מותר בראש וכו'. דקסבר לאו
מינא דבשר הם אכל בקרביים הכל
מודו דמין בשר הוה הואיל ואית זהו
שומן טפי מכל הגי מרשס והכבד
והלז והיינו דפליג עליה דר"ע דקא
סבר כבד לאו מין בשר ור"ע סבר
מיניה הוא: וכן היה רבי שמעון אומר.
שמעתא אחריתי קרביים לאו בשר
ואוכליהן לאו בר נש הוא ואמרין
למאי הלכתא קרביים לאו בשר הוה
הא אמרינן לעיל גבי נדרים אסור
כלל מיני בשר ולא הוציא קרביים
וקא מתרין דהאי ואוכליהן לאו בר
נש לענין זבין וזבין שהקוה קרביים בדמי
בשר שיכול לקנות הבשר וקונה
קרביים לאו בר נש הוא דנטלה
דעתו אכל בני אדם: דעביד שליח
דמימליך עליה. דכי לא משכח
בישרא מימליך עליה דבעל הבית
ואמר לא משכחנא בישרא אלא בשר
עוף ולהכי אסור דמיניה הוא: דגים
נמי בו וליתפרי. ואמאי מותר בבשר
דגים: כגון שהקין דם. בשעת הנדר
דכיון דלא אכיל דגים כההיא שעתא
לא נדר אדעתא דדגים ולא ממליך
עליה כלל: אפ"י (4) דעופות נמי
בו. דלאו אדעתא דעופות נדר ולא
מימליך עליה הוא וכיון דלא אכיל
עופות השחא ליסתרי: שאני עופות
שאפשר להו בתקנתא להקוה דאפשר
לאכול ע"י שליחא. אע"פ שהקין דם
ומידי דמלי למיכל בשום ענין נדר

וממליך עליה ואסור: כגון דכייבין ליה עיניה. בשעת הנדר: דדגים
קשין לעינים. וכל מיני דלא הוה מלי למיכל לא נדר אלא אדעתא דמידי
דמלי למיכל ולהכי (7) אדגים שרי ומן העופות אסור: גר"ן סמ"ך
ע"י בו בסוף אובלא. כסוף החולין שכבר עבר זמן מרובה שחשש בעיניו
דהתם קס טוב לכאז העינים והאי דקא תני דגים קשים לעינים בתחלת
אכולא כשהחמיל לתשוק בעיניו ובשעת הנדר הוא תחלת אכולא:
מתני'

וכיבין ליה עיניה לא שוה אהדדי דכשהקין דם לא שרי דגים אלא דוקא באסור בשר על עצמו ליום ההקוה בלבד דכי האי גוונא אין דגים
בכלל משום דכלאו הכי לא אכיל מינייהו ההוא יומא אצל אי אסר עליה בשר שמנה ימים או יותר דגים בכלל דאע"ג דלא איתרין
למסרינהו לההוא יומא משום אינן יומי אסרינהו וצדיקין ליה עיניה אינו כן דאפילו באסור לשלשים יום או יותר אין דגים בכלל שאין לומר
שמיניס הימים האחרים נדר שהרי יודע מתי יתפסא שיערך לאסור דגים עליו הרשצ"א ז"ל ולי לא שרי בדגים אלא אי נדר יומי
דמוכחי לפום מאי דכייבין ליה עיניה דכלאו נדרא לא אכיל מינייהו: ומסתברא דבשר מליח אפ"י ביומא דהקוה אסור דנדי דאין מקיין על
בשר מליח כיון דבשר ממס הוא ולא צריך שליח לאמלוכי עליה כדגים מיתסר דיומא דהקוה לאו הוכחה מעליה הוא הלכך לא מהני אלא
למידי דצריך שליחא מיהא לאמלוכי עליה כדגים אצל לגבי בשר מליח לא הוי הוכחה דאי לא תימא הכי אדקתני מותר בבשר דגים
לימני נמי ובבשר מליח דהוי רצוהא טפי אלא ודאי כדאמרין ולענין חגבים ככל דוכתא שרו דלא ממליך עלייהו שלוח כלל מדאמרין
דגים נמי עבד שליחא דממליך עלייהו ולא אמר דגים וחגבים וכן כחז הרמב"ם ז"ל דפרק הנזכר שכל מקום מותר בחגבים:
מתני'

גמ' (6) [שבת עז].
(3) [במשלה כ: איתא רב
פפא] (2) [ג' הערוך
נערך סבר ד' דמוסר
וע' ע"י כט. מלא לסיפור]
(ד) [ע' מוספות ע"י כט.
ד"ה שם לרג] (8) ע"י כט.
ע"פ ה"ט (1) [במשלה
שם איתא ר"פ וע"פ גס
שאר
ר"ן (f) [שירובין מו:]

הנהגות הב"ח
(6) גמ' ואוכליהן לאו בר
אינש למאי הילכתא
אוכליהן כבשר:
(3) שם בראש אמר כגון
דכייבין:
(2) רש"י ד"ה אפילו
עופות נמי וכו' דכיון
דלא:
(ד) ד"ה דדגים וכו' ולהכי
בדגים שרי:

סיכום על החלקים שבר"ן שהם פלפול ולא פירוש:

דף נד.

ד"ה מאי עלייה

הר"ן כתב, שיש מחלוקת בין סוגיית הגמ' כאן לבין סוגיית הגמ' במנחות (קח:), והאריך הר"ן לבאר שיש בזה נפקא מינה, אם לדינא קי"ל כר' מאיר או כרבנן, עיי"ש.

ד"ה באומר ירק

הר"ן פסק כשיטת ר' עקיבא, וכתב סיכום קצר על היוצא לדינא לפי זה. ועוד הביא הר"ן מהלך חדש בביאור השקלא וטריא בגמ', וכתב סיכום על היוצא לדינא לפי המהלך השני.

דף נו.

ד"ה קונם פירות

הר"ן כתב, שיש לחלק בין הנודר באופן כללי מן התאנים וכדומה, דלא שוינהו כהקדש ולא נאסר בחילופיהם ובגידוליהם, ובין הנודר מפירות האלו, דשוינהו כהקדש ונאסר בחילופיהם ובגידוליהם. והקשה הר"ן מסוגיא דלעיל (מז.) דלכא' מבואר דאף הנודר באופן כללי נאסר בחילופיהם ובגידוליהם, עיי"ש מה שתירץ.

ד"ה האומר לאשתו

הר"ן העיר, מהו החידוש בזה, הא זה דומה לפירות האלו ברישא דאסורים בחילופיהם ובגידוליהם, עיי"ש מה שתירץ. עוד הקשה הר"ן, האין אפשר לאסור מעשה ידי אשתו, הא עכשיו דבר שאין בו ממש הוא, עיי"ש מה שתירץ.

ד"ה שאני אוכל

הר"ן העיר, מהו החידוש בזה, הא זה דומה להא דקתני ברישא 'שאני אוכל שאני טועם מותר בחילופיהם ובגידוליהם', עיי"ש מה שתירץ.

דף נז.

ד"ה ורבו גדוליו

הר"ן ביאר יסוד ספיקת הגמ', דמספקא לן אם הגידולין אסורים מצד עצמם או לא. והעיר הר"ן, א"כ למה מסתפקא הגמ' לגבי ביטול האיסור ולא לגבי דין הגידולין עצמם, עיי"ש מה שתירץ.

ד"ה דלמא לחומרא

הר"ן הקשה, האין מחמירים לומר שהגידולין מבטלין העיקר ומחייב הכל במעשר, הא חומרא דאתי לידי קולא הוא, דילמא יבא עי"ז להפריש מעשר מן הפטור על החיוב, עיי"ש מה שתירץ.

דף נח.

ד"ה ולענין הלכה

הר"ן מסיק לדינא כר' עקיבא, ד'כל מילתא דממליך שליחא עלה מיניה הוא'. ועוד הביא הר"ן בשם הרשב"א, דהא דמבואר בגמ' דאם הקיז דם מותר בדגים, זהו דוקא באוסר בשר ביום הקזה לבד, אבל אם אוסר בשר לכמה ימים אסור בדגים, עיי"ש טעמו.

ד"ה ומסתברא

הר"ן כתב, דהנודר מן בשר אסור בבשר מליח, אע"פ דאין מקיזין על בשר מליח, ולא דמי לבשר דג דמותר ביום הקזה, משום דבשר מליח בשר ממש הוא, וא"צ שליחא לאמלוכי עליה כלל.

דף נה.

ד"ה ולענין הלכה

הר"ן מסיק לדינא, במה שמסתפק רבא לגבי שכר בתים ושכר ספינות, דגבי נדרים מספק נקטינן לחמורא.

ד"ה תוספתא

הר"ן דן לגבי כמה לשונות של נדר, כגון הנודר 'מן התירוש', או 'מן המזון', או 'כל הזן', עיי"ש מה שכתב בכל זה.

ד"ה תניא

הר"ן כתב, שיש כאן מחלוקת בין שיטת ר' יהודה המובא במתני' ובין שיטת ר' יהודה המובא בברייתא, עיי"ש בר"ן באיזה ציור נחלקו, ואין קי"ל לדינא.

דף נט.

ד"ה בבית

הר"ן הביא מחלוקת הראשונים, אם הגירסא הנכונה בגמ' היא 'היציע' [כמו שאנו גורסים], או 'הצבוע', דהיינו בית צבוע במיני צבעונים, עיי"ש בר"ן שביאר החידוש בזה.

דף נד.

משנה, ואסור בפול המצרי לח ומותר ביבש

קושיא:

הקשה הקרן אורה (ד"ה ואסור), אם כבר נאסר פול המצרי בעודו לח, היאך פקע איסורו לאחר שנתייבש.

תירוץ:

הקרן אורה (שם) תירץ, דצ"ל דכוונת המשנה היא לענין פול המצרי שכבר נתייבש בשעת הנדר, אבל אין הכי נמי פול המצרי שהיה לח בשעת הנדר, לא פקע איסורו אף לאחר שנתייבש. [ועיי"ש עוד בקרן אורה שכתב עוד תירוץ לקושיא זו].

גמ', ודילמא ירק הנאכל בקדרה קאמר

קושיא:

הקשו כמה ראשונים, דלשון 'ודילמא' משמע דספק הוא, וא"כ קשה, לא אמרי' סתם נדרים להחמיר ומספק יש לאסור דלועין.

תירוץ:

המאירי (ד"ה הנודר) תירץ, דבאמת לשון ודילמא לאו דוקא הוא, ועיקר כוונת הגמ' היא שבדאי ירק הנאכל בקדרה קאמר. [וע"ע ברשב"א (ד"ה באומר), בחי' ר"א מן ההר (ד"ה לאמלוכי), ובנדרי זריזין (ד"ה והנה) שתירצו בדרכים אחרים].

גמ', באומר ירק המתבשל בקדרה עלי

קושיא:

הקשה הנדרי זריזין (ד"ה באומר), א"כ מה היא טענת רבנן במתני' שאומר אדם לשלוחו קח לי ירק והוא אומר לא מצאתי אלא דלועין, הא בכה"ג המשלח אמר לשון ירק סתם ולא לשון ירק המתבשל בקדרה.

תירוץ:

הנדרי זריזין (שם) תירץ, דצ"ל דכוונת רבנן במתני' היא לענין אדם שאומר לשלוחו בלשון כזה, 'קח לי ירק המתבשל בקדרה'.

גמ', במאי קא מיפלגי רבנן סברי וכו'

קושיא:

הריטב"א (ד"ה והא) הקשה, מה מוסיף הגמ' כאן יותר ממה שמבואר במתני' דפליגי בנקודה זו.

תירוץ:

הריטב"א (שם) תירץ, שמכיון שמוקים הגמ' פלוגתת ר' עקיבא ורבנן במי שנדר בלשון 'ירק המתבשל בקדרה עלי', ממילא היה מקום לומר דפליגי בכוונת לשון זה, לזה קמ"ל הגמ' דאף לפי מסקנת הסוגיא מ"מ יסוד המחלוקת הוא כדמשמע במתני', לגבי מילתא דמימליך שליחא עלה.

ר"ן (ד"ה השליח), דילפינן חטא חטא מתרומה

קושיא:

הקשה התוס' הרא"ש (קידושין מב: ד"ה שאני), היאך ילפי' חידוש זה מגזירה שוה דחטא חטא, הא בעינן דרשה זו לדינים אחרים, עיי"ש.

תירוץ:

בספר יד דוד (קידושין מב: ד"ה דילפא) תירץ, דכיון דילפי' רוב דיני מעילה מתרומה, שוב אמרי' אין גזירה שוה למחצה וילפי' גם חידוש זה דיש שליחות במעילה. [וע"ע בתוס' הרא"ש (שם) שתירץ באופן אחר].

דף נד:

גמ', ואסור בראש וברגלים ובקנה ובכבד ובלב

קושיא:

יש לעיין, למה מפרט הברייתא דברים אלו, ומדוע לא קאמר סתם שאסור בבני מעיים.

תירוץ:

הרשב"א (ד"ה הא דקתני), והריטב"א (מובא בשיטמ"ק ד"ה בראש) תירצו, שדוקא דברים אלו אסורים, ולא שאר בני מעיים, אך לא ביארו טעם החילוק. [ועיי"ש עוד בראשונים הנ"ל שכתבו עוד תירוץ לקושיא זו].

גמ', אוכליהן כבשר לענין זביני

קושיא:

יש לעיין מה היא כוונת הגמרא 'לענין זביני'.

תירוץ:

הרא"ש (ד"ה אוכליהן), והתוס' (ד"ה לענין זביני) ביארו, שמי שיש לו כסף ליקח בשר, ומניח בשר סתם וקונה דברים אלו, נקרא הדיוט. [וע"ע במפרש (ד"ה וכן) שפירש כוונת הגמ' באופן אחר].

גמ', דמסוכר ואכיל בישראל דצפרא פרח לביה

קושיא:

בח' ר' זלמן סנדר (ד"ה דסכר) הקשה, מה היא קושיית הגמ', הא זהו דוקא ב'מסוכר' [הקזה של כתפים] ולא בסתם הקזה.

תירוץ:

ר' זלמן סנדר (שם) תירץ, שמכיון שמצינו לגבי הקזה של כתפים שאכילת בשר עוף מחלישו ומזיקו עד כדי כך שליבו פורח כמו

צפור, א"כ פשוט שגם בסתם הקזה אכילת בשר עוף מחלי קצת, אלא דלא מזיקו עד כדי כך שליבו פורח כצפור.

גמ', הקיז דם לא יאכל לא חלב ולא גבינה וזביצים

קושיא:

הקשה הט"ז (יו"ד סי' ריז ס"ק ז) למה אין נוהגים להזהר בזה.

תירוץ:

הט"ז (שם) תירץ, שהקזה דם בזמנינו [בזמנו של הט"ז] אינו דוג להקזה שבזמן חז"ל, שבזמנם היו רגילים ליטול דם רב, ולכן הסכנה לאכול דברים אלו, משא"כ בזמנינו שאין רגילים ליטול כך דם, ליכא סכנה. [וע"ע בנקודת הכסף (על הט"ז שם) שתי באופן אחר].

ר"ן (ד"ה איתמר), וקרי ליה הכי לפי שנתגז בבית רבה בר נחמני

קושיא:

יש לעיין, למה קראו לו נחמני משום כך.

תירוץ:

רש"י בגיטין (לד: ד"ה אמר) הוסיף ביאור, משום שרבה גידל א בביתו ולימדו תורה, שאב"י היה יתום, לכן קרא לו רבה על שם א נחמני. [ועי' בדברינו בעומק הדף].

תוכן הענינים

- א. ב' מהלכים בביאור טעמו של אביי דליכא מלקות
- ב. בענין מעילה על ידי שליח
- ג. אם ר' גמדה זכה מדינה במרגלית
- ד. היאך אמר בר קפרא לרבי אם לעוברי רצונו כך

(א) ב' מהלכים בביאור טעמו של אביי דליכא מלקות

ולפיכך לענין איסור החמיר ר' עקיבא לאסור מספק, אך לענין מלקות א"א להלקותו מספק. וכן פירשו הרא"ש (ד"ה מודה) ובח"ר ר"א מן ההר (ד"ה מודה).

ד. מהלך ב', הרי"ץ

השיטתו"ק הביא בשם הרי"ץ לבאר טעמו של אביי, שא"א להלקותו משום דבעינן התראת ודאי ולא התראת ספק, והרי כאן א"א להיות התראת ודאי, שהנדור יכול לפרש דבריו ולומר דלא נתכוין לדלועין. [ועיי"ש עוד בשיטתו"ק שהביא בשם השיטה עוד מהלך בטעמו של אביי, דלא אסר ר"ע אלא מדרבנן, וכ"כ התוס' בחולין (קד.)].

ה. עפי"ז מיושב

עפי"ז תירץ הדבר יעקב קושיית הכסף משנה, שהרמב"ם ביאר טעמו של אביי כדרכו של הרי"ץ, דהו"ל התראת ספק, ולכן פסק הרמב"ם לדינא דלא כדברי אביי, משום שהרמב"ם פסק (הל' סנהדרין פט"ז ה"ד) כשיטת הסוברים דהתראת ספק שמה התראה. [וע"ע בידות נדרים (יד שאול) שכתב כעין זה ליישב דעת הרמב"ם].

א. משנה

מובא במשנה מחלוקת תנאים לגבי הנודר 'מן הירק' אם נאסר גם בדלועין או לא, דת"ק סובר דמותר בדלועין, דס"ל שאינו נכלל בלשון ירק, ור' עקיבא סובר דאסור בדלועין, דס"ל שנכלל בלשון ירק. [ועי' בסוגיית הגמ', ובר"ן (ד"ה באומר), בביאור יסוד המחלוקת]. ואמנם מביאה הגמ' בשם אביי, 'מודה ר' עקיבא לענין מלקות שאינו לוקה'.

ב. קושיית הכסף משנה

הכסף משנה (הל' נדרים פ"ט ה"ו) הקשה על הרמב"ם (שם), שפסק לדינא כשיטת ר' עקיבא, שהנודר מן הירק אסור גם בדלועין, ואמנם לא נזכר כלל שאינו לוקה, ומפשטות דבריו משמע דלוקה, וזה תמוה, דמבואר בגמ' דגם ר' עקיבא מודה דליכא מלקות. וכתבו האחרונים, שקושיא זו תלוי בב' מהלכים בעיקר טעמו של אביי, כמו שיתבאר.

ג. מהלך א', הרי"ץ

הר"ן (ד"ה אמר אביי) ביאר טעמו של אביי דליכא מלקות, משום שאף לר' עקיבא אין הדבר ברור דדלועין נכלל בלשון ירק, אלא ספק הוא,

(ב) בענין מעילה על ידי שליח

ג. קושיית הפני יהושע

הפנ"י בקידושין (מב:) הקשה, למה בעינן גזירת הכתוב כדי לחייב משלח במעילה, הא מעילה ע"י שליח לא מהני מדין שלוחו של אדם כמותו, אלא משום שהמשלח גרם למעילה, וראיה לדבר, דמבואר במס' מעילה דמי שמעל ע"י שוטה חייב במעילה, אע"פ דליכא שליחות שוטה, וא"כ לא שייך במעילה הכלל דאין שליח לדבר עבירה.

ד. תירוצו של הפני יהושע

הפנ"י (שם) תירץ, שקושיית הר"ן היא, שמכיון דאין שליחות לדבר עבירה, וא"כ לכאור' לא שייך במעילה שליחות ממש, אלא נתחייב המשלח משום שגרם מעילה, א"כ מדוע חייב המשלח, הא יותר מסתבר לחייב השליח, לזה תירץ הר"ן, דגזירה"כ היא דיש במעילה דין שליחות ממש, [באופן שהשליח הוא בר דעת ולא חש"ן]. וכן תירץ העונג יו"ט (סי' קסה).

א. סוגיית הגמ'

הגמ' מביאה ממשנה (מעילה כ.), 'השליח שעשה שליחותו בעל הבית מעל, לא עשה שליחותו שליח מעל'. והר"ן (ד"ה לא עשה) ביאר החילוק, שאם עשה שליחותו הרי מבואר שמעל על דעת המשלח, משא"כ אם לא עשה שליחותו, הרי מבואר דאדעתא דנפשיה קעביד, ולא על דעת המשלח.

ב. קושיית הר"ן

הקשה הר"ן (ד"ה השליח), בשליח שעשה שליחותו, אמאי מעל בעל הבית, הא כלל גדול הוא שאין שליחות לדבר עבירה. ותירץ הר"ן, דשאני מעילה דילפינן מגזירת הכתוב שיש בה שליחות, דדרשינן חטא חטא מתרומה. והביא הר"ן, שכן מבואר להדיא בגמ' קידושין (מב:).

ה. תירוצו של החזון יחזקאל

החזון יחזקאל תירץ, דגבי שליח בר דעת, לא נחשב שהמשלח גרם מעילה, שלא היה לשליח לשמוע ולמעול, אלא נתחייב מדין שליחות

ג) אם עיקר שמו של אביי היה 'אביי' או 'נחמני'

א. סוגיית הגמ'

הגמ' מביאה, שרבה אמר על דברי אביי, 'שפיר אמר נחמני'. ומבואר שרבה קרא לאביי בשם 'נחמני'. ויש לעיין, האם עיקר שמו של אביי הוא באמת 'נחמני', אלא שמאיזה טעם קראו לו בשם 'אביי', או להיפוך, שעיקר שמו הוא 'אביי', אלא שמאיזה טעם קרא לו רבה בשם 'נחמני'. ומצינו בזה מחלוקת הראשונים, כמו שיתבאר.

ב. שיטת הר"ן ורש"י

הר"ן (ד"ה איתמר) כתב, שעיקר שמו היה אביי, וקרא לו רבה בשם 'נחמני' משום שנתגדל אביי בבית רבה בר נחמני. וכן פירשו הרשב"ם בפסחים (ק"ב: ורש"י בגיטין (לד:), ורש"י שם הוסיף ביאור, שרבה היה רגיל לקרותו בשם 'נחמני' לזכרון אביו.

ג. שיטת הערוך

אולם רעק"א בגליון הש"ס (גיטין לד:) הביא בשם הערוך (ערך אביי) לפרש, שבאמת עיקר שמו היה נחמני, אלא שנתגדל בבית רבה בר

ממש, ורק בשליח שאינו בר דעת, כגון חש"ו, בזה נחשב שהמשלח גרם המעילה, ונתחייב בלא דין שליחות. ולכן הקשה הר"ן, דגבי בר דעת היאך נתחייב המשלח מדין שליחות, הא אין שליח לדבר עבירה.

נחמני, ורבה לא רצה לקרותו בשם נחמני, כיון שזהו שם אביו, והרי אסור לקרות אף לאדם אחר בשמו של אביו, כמבואר ברמב"ם (הל' ממרים פ"ו), ולכן קרא לו רבה בשם 'אביי' [שהוא כעין תיבת 'אבי'].

ד. יסוד המחלוקת

הבאר שבע (הוריות יד.) ביאר יסוד המחלוקת בין הערוך והראשונים הנ"ל, דנחלקו בדין קריאת אדם אחר בשם אביו, שהראשונים הנ"ל נקטו שאין שום איסור בדבר, כיון שאינו מתכוין להזכיר שם אביו, אלא להזכיר שם אדם אחר, אלא ששמותיהם שווים. ולדינא פסק השו"ע (יו"ד סי' רמ) כדעת הרמב"ם דאסור.

ה. אם 'נחמני' הוא שם פלאי

בשו"ע (שם) מבואר דבפני האב אסור להזכיר אף שם רגיל, אבל שלא בפניו אסור רק ב'שם פלאי'. ונחלקו האחרונים אם 'נחמני' הוא שם פלאי, שהגר"א (יו"ד שם) הביא מקור מדברי הערוך לאסור שם פלאי שלא בפני אביו, אולם הבאר שבע דייק מדברי הערוך דרבה הקפיד שלא לקרות אביי בשם נחמני רק בפני אביו, וביאר, דאינו שם פלאי.

ד) אם בשר עוף נכלל בשם 'בשר'

א. סוגיית הגמ'

הגמ' מביאה מברייתא, שנחלקו ת"ק ורשב"ג לגבי הנודר מן הבשר, אם נאסר במינים שונים של בשר, כגון הראש והרגלים וכדומה, דת"ק סובר דאסור ורשב"ג סובר דמותר. ומבואר בגמ', שיסוד המחלוקת הוא, דת"ק סובר כר"ע במתני', דדבר דעביד שליח למימליך עליה נכלל בדיבורו, ורשב"ג סובר כת"ק דמתני' דפליג על ר"ע.

ב. בשר עוף

אחד ממיני בשר שנחלקו בו רשב"ג ות"ק הוא בשר עוף, דת"ק סובר שהנודר מן הבשר אסור בבשר עוף, ורשב"ג סובר שמותר בבשר עוף. ולכא' מבואר בסוגיא זו, שנחלקו התנאים הנ"ל אם בשר עוף הוא בכלל שם 'בשר'. ומזה הביא הנצי"ב מקור לדברי הרמב"ם התמוהים בענין איסור אבר מן החי לבני נח, כמו שיתבאר.

ג. דברי הרמב"ם

הרמב"ם (הל' מלכים פ"ט הי"א) כתב, שאע"פ שבני נח אסורים באיסור אבר מן החי, מ"מ זהו רק באר מן החי מן הבהמה, אבל אינם

נאסרים באבר מן החי מן העוף. והראב"ד (שם) תמה עליו, דמאי שנא מאיסור אבר מן החי לגבי בני ישראל, שנאסרים אף בעופות. [ועי' ברדב"ז (לרמב"ם שם), מש"כ ליישב דעת הרמב"ם].

ד. תירוצו של הנצי"ב

הנצי"ב במרומי שדה (ד"ה מאי שנא) כתב ליישב דברי הרמב"ם, בהקדם, דסברת ר' עקיבא ות"ק דברייתא לאסור דבר דעביד שליח למימליך עליה אינו משום דדבר זה נכלל בלשונו ודיבורו, אלא שאנו מבינים שכוונתו היתה לאסור גם דבר זה, שמי שאוסר 'בשר', כוונתו לאסור גם בשר עוף, שדומה לבשר, ועביד שליח למימליך עליה.

ה. תירוצו של הנצי"ב

עפ"י תירץ הנצי"ב, דבשר עוף אין בו איסור אבר מן החי לבני נח, משום דבני נח נאסרים רק במה שנקרא 'בשר' כמבואר בסנהדרין (נז.), עפ"י הא דכתיב (בראשית ט, ד) 'בשר בנפשו דמו לא תאכלו', והיינו במה שנקרא בשר בלשון בני אדם, משא"כ לבני ישראל, גם עוף נכלל באבר מן החי, דאין איסורם תלוי בלשון בני אדם.

דף נד

בענין בשר עוף ודגים

אלא בבשר ואין שמחה אלא ביין. ויוצא שלשית הרמב"ם
עכ"פ יש חובה דאורייתא לאכול בשר ביו"ט בזמן הזה.

אכן יש זמנים שאין לאכול בשר אלא עדיף לאכול בשר
עופות. ידוע שיש מצוה דאורייתא לאכול בט' בתשרי
בערב יו"כ ומלבד החובה לאכול כל היום יש מצוה לאכול
בסעודה המפסקת שהיו הסעודה קודם התענית. השו"ע
(או"ח סי' תרח) הביא ש"בערב יו"כ אין לו לאכול אלא
מאכילים קלים להתעכל כדי שלא יהא שבע ומגאה
כשיתפלא, וכן אין אוכלים דברים המחממים את הגוף שלא
יבא לידי קרי, וכן אין לאכול מאכלי חלב שמרבים זרע, אך
בסעודת שחרית נוהגין לאכלו. ועיין במשנה ברורה (שם ס"ק
טז) שמביא שהמנהג לאכול דווקא בשר עוף בסעודה
המפסקת והוסיף מהפמ"ג שה"ה אפילו בסעודה הראשונה
המנהג לאכול דווקא בשר עוף ולא בשר ממש כדי שלא
לחממם וגם קל להתעכל. אכן באמת עי' בישועות יעקב (סי'
תרח ס"ק ב) שמפקפק קצת בזה דיש לאכול משר ממש
עכ"פ משום שמחת היום ואין שמחה אלא בבשר ויין אכן לא
הוזכר זה בגדולי הפוסקים כאן.

ומלבד הזמנים לאכול דווקא בשר בהמה וגם בשר עוף יש
זמנים שיש מצוה מיוחדת לאכול דווקא דגים.
המג"א (סי' רמב"ס"ק א) הביא בשם התקוני שבת שיאכל בכל
סעודה משלש סעודות דגים אכן נקט שכל אחד לפי טבעו
וצריך לאכלם רק אם נוח לו ופשטות רק מדין עונג שבת. אכן
עיין בפרי עץ חיים (שער יח פכ"ב) שיש דין דווקא לאכול דגים
בסעודה ג' כי הדג עינו פקחא ולכן מלבד הדין של עונג שבת
שהוא בכל סעודות וגם מה שמערב עליו ביותר בסעודה זו יש
לאכול דווקא דג. וכן הבין הכף החיים (שם ס"ק י).

הגמ' מביא מח' הת"ק ורשב"ג אם נודר מן הבשר אם אסור
בכל בשר ועופות ג"כ ורק מותר בדגים או שמותר
בעופות ודגים וכוונת בשר רק בהמה ולא יותר. והשו"ע
(יו"ד סי' ריז סעי' ח) פסק שאם הוא מקום שהשליח הנשלח
לבשר יכול לקנות דגים אסור אפילו בדגים אכן בלא"ה מותר
ודגים ובכל מקום אסור בעופות אא"כ נראין הדברים שכוונתו
רק לבשר בהמה ולא יותר. ולכן פסק הש"ך (שם) בשם
המבי"ט שאם אדם נודר 'שלא יקנה לשבת אלא חצי חתיכה
בשר, נראין הדברים שלא נתכוון אלא לבשר בהמה הנמכר
בחתיכה, אבל בעופות מותר'. ויש לעיין בג' חילוקי מאכל אלו
בהלכה מתי יש דין לאכול בשר, מתי יש דין לאכול עופות,
ומתי יש דין לאכול דגים. ונתחיל בדיני בשר.

בזמן המקדש היה חיוב דאורייתא לאכול בשר של שלמי
שמחה כדכתיב 'ושמחת בחגך והיית אך שמח' וכתב
'אין שמחה אלא בבשר ויין'. אכן יש לעיין בזמן הזה שאין
ביהמ"ק מהו דינו אם יש קיום דאורייתא לאכול בשר אם לאו.
שיטת התוס' (מו"ק יד: ד"ה עשה) שאין חיוב דאורייתא בזמן
הזה לאכול בשר, וז"ל 'מיהו נראה לי דשמחת הרגל נמי דרבנן
ושמחת היינו בשלמי שמחה'. אכן שיטת הרמב"ם (הל' יו"ט
פ"ו הי"ז) שלא כשיטת התוס' אלא יש קיום דאורייתא של
ושמחת אפילו בזמן הזה, וז"ל 'שבעת ימי הפסח ושמונת ימי
החג עם שאר ימים טובים כולם אסורים בהספד ותענית.
וחייב אדם להיות בהן שמח וטוב לב הוא ובניו ואשתו ובניו
וכל הנלוים עליו שנאמר ושמחת בחגך, אף על פי שהשמחה
האמורה כאן היא קרבן שלמים כמו שאנו מבארין בהלכות
חגיגה יש בכלל אותה שמחה לשמוח הוא ובניו וביתו כל
אחד כראוי לו כו', והאנשים אוכלין בשר ושותין יין שאין שמחה

דף נד

בענין גדר הא דיש שליח לדבר עבירה במעילה

תמצית הסוגיא:

הגמ' מביא מתני' דמעילה דהמשלח שליח למעול בהקדש אז המשלח (בעל הבית) מעל, ומבואר דבר מיוחד דאע"ג דכללל בדינו דאין שליח לדבר עבירה ובעלמא השליח חייב, מ"מ כאן במעילה יש גזה"כ כדפי' הר"ן דיש שליח לדבר עבירה. ויש דיון גדול בגדר הדברים במה נתייחדה מעילה שיהא שליחות מועיל בעבירה, וגם האם יש עוד דברים כזה.

ויש לציון כאן דבר נחמד דמצינו שהקצה"ח תמה ב' תמיהות בענין זה ותי' שניהם עפ"י יסוד אחד, א' תמה על הרמב"ם שכתב דרק במעילה יש שליח לדבר עבירה, ותמוה דאמרין בגמ' קידושין (דף מג:): דגם בשליחות יד דפקדון וטביחה ומכירה דגניבה יש שליח לדבר עבירה והביא שכבר הקשה כן במהרי"ט. ב' הטור כתב דגנב השולח שליח לעשות טביחה בשבת חייב המשלח דו"ה, ותמה המל"מ הא כשיש איסור אחר אז מצד אותו איסור אין שליח לדבר עבירה וליכא שליחות גם על הטביחה, וכמפורש ברמב"ם דהמשלח לעשות מעילה בהקדש והיה בו עוד איסורים אז אין המשלח חייב כלל ומ"ש שליח בטביחה בשבת.

והביא הקצה"ח ממהרי"ט דבר יסודי דחלוק בעיקרו וביסודו השליחות במעילה ובשאר דברים, דבמעילה נתחדש 'דיש שליחות' גם לדבר עבירה, אולם בשליחות יד ובטביחה ומכירה אינו מגדרי שליחות, אלא דבזה שאמר לאחרים להשתמש בהפקדון הוי דין פשיעה שהניחו לאחרים לשלוח יד, וכן בטבח הוי גניבה הנמשכת שנהנה מהגניבה וא"צ למעשה ידיה במיוחד, וא"כ זהו כוונת הרמב"ם דלא מצינו בכל התורה שיהא 'שליח' לדבר עבירה אלא במעילה.

ובזה תי' הקצה"ח את דברי הטור דטביחה דאינו מדין שליחות אז לא איכפת לן שיש עבירה אחרת משא"כ במעילה אה"נ כשיש איסור אחרת לא יועיל שליחותו דליכא בזה גזה"כ.

אולם בחי' ר' ראובן כתב באופ"א ליישב קושי הנ"ל, עפ"י חקירתו הגדולה בהא דנתחדש באלו דיש שליחות, האם החידוש הוא 'בחיובים אלו' דלאלו החיובים גם ע"י שליחות של עבירה האדם יתחייב בחיובי מעילה ובחיובי טביחה ומכירה, או הוי חידוש 'באיסורים אלו' דבמעשה כזה עם איסור כזה שייך בו שליחות ולא בשאר מעשי עבירה.

וכתב נ"מ פשוטה בציור דלעיל דיש עוד איסור מלבד אלו שיש בהו שליח לדבר עבירה, דאי הוי דין בהחיוב כאילו הוי קל יותר להתחייב במעילה דגם בשליחות דעבירה יתחייב עליו א"כ לא איכפת לן דיש עוד עבירה, אבל אי נתמעט מעשה דעבירה אז כל שיש איסור אחר המעורב בו שוב לא יהא נתפס בהמעשה ענין שליחות, ועפ"ז חידש דבמעילה נתרבה דמעשה ידיה יש בו שליחות וא"כ כשיש בו איסור אחר לא, אבל בשליחות יד וטביחה ומכירה נתרבה דלהתחייב בחיובים אלו יותר קל ואז לא איכפת לן דיש בו מעורב עוד איסורים ע"ש.

ובינות אלם ג"כ תי' באופ"א שכתב חקירה נפלאה האם להתחייב בדברים אלו צריך גם 'עבירה' של גניגה וגזילה ושל מעילה או לא, וכתב לחלק ביניהם, דבשליחות יד וטביחה מוכח דא"צ העבירה [ע"ש ההוכחה לזה], אבל במעילה הרי כל חיובו הוא שעבר על חטא דמעילה, וא"כ במעילה נתחדש דצריך שיעבור המשלח גם בעבירת המעילה ולייחס העבירה להמשלח צריך שלא יתערב בו איסור אחר.

תמצית מראה מקומות:

א. גמ' תנן התם השליח שעשה שליחותו בעל הבית מעל.

ופי' הר"ן אע"ג דקי"ל בעלמא דאין שליח לדבר עבירה, שאני מעילה דילפינן חטא חטא מתרומה דיש בה שליחות.

ב. גמ' קידושין דף מג.

מבואר דילפינן במעילה חטא חטא מתרומה לחייב המשלח דיש כאן שליח לדבר עבירה. ועוד ילפינן בשליחות יד בפקדון ובטביחה ומכירה [ואמרו תחילה דמעילה ושליחות יד הוי שני כתובים הבאין כאחד דאין מלמדן, ואח"כ אמרו מעילה וטביחה].

ג. רמב"ם הל' מעילה פ"ז ה"ב.

אמנם הרמב"ם כתב דאם שלח שליח להאכיל בשר עולה, כיון דיש איסור אחר מלבד המעילה [דאסור לאכול בשר קודש], אז לא אמרינן בו שליחות דלא מצינו שליחות לדבר עבירה אלא במעילה לבד [וכאן שיש איסור אחר לא נאמרה].

ד. טור הל' גניבה סי' ש"נ.

אמנם הטור כתב דגם כשיש איסור אחר חייב המשלח, כגון גנב ששלח שליח לשחוט בשבת הרי המשלח חייב דו"ה.

ה. משנה למלך הל' גניבה פ"ג ה"ו.

ותמה המל"ם על הטור הרי כשנתערב בו איסור אחר לא אמרינן דיש שליח, ודייק כן מהרמב"ם שם שכתב דאם 'עשה שליח לשחוט' והלה שחטו בשבת אז חייב המשלח, ומשמע דוקא כשלא עשה השליחות על שבת, אבל בציור של הטור לא יתחייב המשלח דומיא דמעילה בשליח לבשר עולה.

וצריכין ליישב דעת הטור איך הביא מהרמב"ם לחייבו בכה"ג.

ו. חידושי מהרי"ט קידושין דף מג.

הקשה על הרמב"ם שכתב דלא מצינו שליח לדבר עבירה אלא במעילה, הא גם בשליחות יד וטביחה ומכירה יש שליחות.

ותי' דבר נפלא דרך במעילה הוי 'חלות שם שליחות', משא"כ בשליחות יד הוי כמשתמש בהפקדון וחייב על פשיעתו שהניח לאחרים לעשותו, וכן בטביחה ומכירה הוי כמשתמש בהגניבה, ולזה כתב הרמב"ם דרך במעילה לבד יש 'שליחות'.

ז. קצות החושן סי' רצ"ב סק"א.

כתב דביסוד של המהרי"ט מיושב ב' קושיות, א' דברי הרמב"ם שכתב דרך במעילה יש שליח לדבר עבירה. ב' וגם מיושב הטור דבטביחה ומכירה דאינו מדיני שליחות לא איכפת לן דנתערב בו איסור אחר, ורק כשצריך שליחות גמורה צריך שלא יתערב בו איסור אחר.

ח. חידושי ר' ראובן בבא מציעא סי' י"ג.

כתב ליישב דעת הטור באופ"א לגמרי, דיש לפרש החידושים של דברים אלו א' בהחיוב, דלהתחייב בדו"ה של טביחה או להתחייב בחיוב מעילה מהני שליחות, ב' ועי"ל דהוא גזה"כ בהך מעשה שעשה, דמי שעושה מעשה טביחה ומכירה ע"ז מהני שליחות לדבר עבירה.

וכתב עפ"ז לחלק בין הנושאים, דבמעילה השליחות הוא על גוף המעשה דמעשה מעילת קדשים יש בה שליחות, וא"כ אם יש בה איסור אחר דאין בה שליחות אז לא נתפס כלל שליחות על המעשה, אבל טביחה ושליחות יד הגזה"כ הוא על החיוב,

דלהתחייב בתשלומין של דבר אלו מהני גם שליחות,
וא"כ מה לי שיש עוד איסורים הרי לחיוב דברים אלו
מהני שליח לדבר עבירה ודו"ק.

ט. יונת אלם סי' י"ט.

כתב ליישב באופ"א דבמעילה צריך גם עבירת הלאו
ובזה לא יועיל גזה"כ דשליח לדבר עבירה אלא א"כ
ליכא איסור אחר ע"ש שהאריך.

51

חידושים על הרי"ף והר"ן

כתובים הבאים כאחד ואין מלמדים מעילה דתנן [מעילה כ, א] השליח שעשה שליחותו בעל הבית מעל ושליחות יד דתניא [נ"מ מד, א] אם לא שלח ידו אין לי אלא הוא אמר לעבדו או לשלוחו מנין תלמוד לומר על כל דבר פשע, וק"ל מ"ס הרמב"ם ז"ל שם [פ"ו ממעילה ה"ב] שכל התורה כולה לא מצינו שליח לדבר עזירה אלא במעילה, והרי שליחות יד דהוי שליח לדבר עזירה, ותו מיייתי בגמרא טביחה דהויא ע"י אחר דומיא דמכירה ומחייב איהו, אלמא יש שליח לדבר עזירה.

וי"ל לדעתו ז"ל דהא דגלי רחמנא בשליחות יד באומר לשלוחו, לאו מדין שליח הוא, אלא מדין פשיעה שחייב הכתוב את השומר, בין שפשע הוא עצמו בפקדון בין שאמר לאחרים לפי ששמירתו עליוה, והיינו דכתיב על כל דבר פשע אפילו דבור פשע מקרי, הא אלו אמר אדם לשלוחו שיטלח יד בשל אחרים שלא נעשה שומר עליו פטור. והא דעבוד ליה בגמרא שני כתובים הבאים כאחד, היינו משום דאי ק"ד דנילק ממעילה, לשתוק משליחות יד ונילק מדין שליח דשלוחו של אדם כמותו אף בשל אחרים, כ"ש צממון שנמנה שומר עליו.

ואם תאמר נימא דאתא לחייבו שלא מדין שלוחו אלא מדין פושע בדבור לבד, כדאמרין (בהאומנין) [בהפועלים] [נ"מ נג, ב] אשכחית ואל"ל גנבא קריא בדוכתא פלן יתדין כך וכך וכו' חייב, אלמא בדבור גרידא מחייב בלי שום מעשה.

וי"ל דהתם מאחר שאמר כן לגנבא והודיעו את המקום, הו"ל כהוליו למקום גדודי חיה ולסטים, ולאו דבור גרידא הוא אלא מעשה.

והא דלא חשיב טביחה דע"י אחר ומחייב, משמע ליה לרב ז"ל דטביחה נמי לאו מטעם שליחות הוא, דאפילו אם טבח ע"י קטן דלאו בר שליחות הוא מחייב, דומיא דמכירה דלא קפיד קרא אלא אמה שנהנה ממנו בין מן הבשר בין מן הדמים. והא דחשיב ליה בגמ' שני כתובים היינו לשתוק מיניה ונילק ממעילה דמדן שליחות צעלמא מחייב.

וא"ת נימא דאנטריך להיכא דטבח ע"י מי שאינו בר שליחות מחייב. יש לומר דלא אמרינן הכי דמעילה וטביחה הוו שני כתובים אלא לבית שמאי, דאילו לבית הלל אית ליה שני כתובים בר טביחה דהוו מעילה ושליחות יד, לבית שמאי איפשר דלא מחייב אלא צמי שהוא בר שליחות, ולהכי חשיב ליה שני כתובים.

אי נמי לפי המסקנא כי פרכינן למ"ד מלמדן מאי איכא למימר מיייתי מדגלי רחמנא בשחוטאי חוץ ההוא פרט לשולחיו, הכא מי מצי לתרוצי לבית שמאי אי לית ליה אלא קרא דמעילה, ולמאי דס"ד מעיקרא קרא דטביחה מדן שליחות הוא וה"ה דלא מחייב אלא צבר שליחות, אצל לפי המסקנא אחי שפיר.

גרסינן בגמרא מנין ששלוחו של אדם כמותו שנאמר [במדבר לה, יח] ונשיא א' נשיא א' ממטה תקחו לנחול את הארץ ותסברא דהא שליחות הוא והא קטנים לאו בני שליחות נינהו אלא כי הא דאמר רב גידל וכו' מנין שזכין לאדם שלא בפניו ותסברא זכות הוא הא חובה הוא דאיכא דניחא ליה בהכי וכו' אלא כדרבא וכו' מנין ליתומים שבאו לחלוק בנכסי אביהם שב"ד מעמידין להם אפוטרופס לחוב ולזכות וכו'. [כתב הר"ן] [נ"ד גרסינן] ולמדו משמעתי דזכיה לאו מטעם שליחות היא, דהא אמרינן מעיקרא ותסברא והא קטנים לאו בני שליחות נינהו ומסיק מנין שזכין כלומר והכא מדן זכיה הוא ולא מדן שליחות, למדנו שיש לקטן זכיה מן התורה ע"י אחרים.

ובתב רבינו ניסים ז"ל [שם] דליתא מדאמרין צפרק איזהו נשך [נ"מ עא, ב] קטן אע"ג דלית ליה שליחות אית ליה זכיה (ו) מדרבנן, ויהיב טעמא משום דאית לכלל שליחות, אלמא כל מי שאין לו זכיה אין לו שליחות מדאורייתא, וקטן דאית לכלל שליחות תקינו ליה רבינן זכיה, ומה שהוכיחו משמעתי, איכא למימר דאין הכי נמי דלמאי דקס"ד דרב, מוכח מהאי קרא זכין ודאי דזכין לקטן מדאורייתא, וליכא שום דוכתא דלפריך עליה, אצל לפי המסקנא דמסיק מנין ליתומים וכו', לא

ד. וכן הקשה רבינו בשו"ת מהרי"ט ח"ב יו"ד סי' לה סוד"ה ופרוצוף (כג ע"ד). ועיין שער המלך פ"ו ממעילה ה"ב ד"ח וע"פ דברי התוס' (כו ע"ב) ושו"ת שואל ומשיב מהדור' א' ח"א סי' קמט ד"ה והנה כשאמרתי (נ ע"ג) ומהדור' ג ח"א סי' שסח שתירצו הקושיא.

ה. עיין חוסן יוסף אות קצא ובמפת.

ו. עיין חוסן יוסף אות קצב ובמפת.

ז. עיין גזע ישי מע' א סי' קכג שתמה ע"ד רבינו, ועיין חוסן יוסף אות קצג ובמפת.

ח. עיין שער המלך שם (כו ע"ג) שהקשה ע"ד רבינו.

ט. עיין קצות החושן סי' רצב סק"א שתירץ הקושיא בענין אחר, ע"ש.

(יז) הטובח ביום הכפורים והתרו בו פטור דקימא לן אין התרו בו דמי כחייב מלקיות שוגגין דכיון דלית לוקה משלם ולא דמי לחייב מיתום שוגגין דפטורין הכי אסיקנא דפרק אלו נערו וכן פסק הרמב"ם ריש פרק (צ') ג' דנענה:

(יח) עשה שליח לשחוף וכו'.

פירוש הרמב"ם סוגר כיון דלית הגנב חייב מיתה על השחיטה ששטח שלוחו וממון ודאי מתחייב שהרי נטעמה יש עליה דלדע עמיה וליכא למיפטריה משום שחיטה שאינה ראיה לאכילה דלית הלכתא כרבי יוחנן הסנדלר אלא אפילו שטח

אפילו הכי פטור ואין

צריך לומר דפטור נט

חיבא שגם חיוב הקרן בא בשבת כגון שהיתה

שאוילה בידו וטבחה בשבת לשם גניבה:

(יז) הטובח ביום הכפורים והתרו בו פטור סא

דקימא לן אין לוקה ומשלם: (יח) עשה שליח

לשחוף לו בשבת והשליח שחט בשבת כתב הרמב"ם

הרמב"ם דפרק ג' מהלכות גניבה

(ה"ה):

(יח) עשה שליח לשחוף לו בשבת והשליח שחט בשבת

כתב הרמב"ם שהוא חייב וכו'. דפרק ג' מהלכות גניבה

(ה"ה) דפרק מרובה (ע"ה). ודפרק אלו נערו (ג'): תניא גנב וטעם

בשבת משלם תשלומי ארבעה וחמשה דברי רבי מאיר וחכמים פוטרים

ומוקי לה בטעם על ידי אחר אי הכי מאי טעמיהו דרבנן דפטור

מאן חכמים רבי שמעון היא דאמר שחיטה שאינה ראיה היא שחיטה

שבת ראיה היא דתנן (חולין יד.) השוחט בשבת וציוס הכפורים אף

על פי שמתחייב צנפשו שחיטתו כשרה סבר לה כרבי יוחנן הסנדלר

דמניא (שם טו.) המבטל בשבת בשוגג יאכל כו' רבי יוחנן הסנדלר

אומר בשוגג יאכל במוצאי שבת לאחריים ולא לו צמוד לא יאכל עלולות

פרישה

דקימא לן אין לוקה ומשלם סב. אף על גב דמיירי בהתרו בו מכל מקום לא נתן הטעם משום שחיטה שאינה ראיה וזמן השוחט בשבת על ידי אחר דבמקום ס"ח משום דרבי יוחנן הסנדלר לא קאמר דאסורה לעולם אלא בשוחט בשבת דקרא (שמות לא יד) דקדש הם סג' דלמד מיניה בשבת כמיז אלא ציוס הכפורים מודה דמוחר במוצאי יום הכפורים וכן מוכח בנאשר"י דשמעון עיי"ש (דף קל"ח ע"ה) (פ"ו ו) נמ"ש נמשנה דטעם ציוס הכפורים כו' סד': (יח) כתב הרמב"ם שהוא חייב. פירוש המשנה ונפ"ג מהלכות גניבה כ"כ:

דרישה

בדרכה מיניה נז. אבל להב"י חייב כפל וכל שכן קרן כמ"ש בהדיא ואפשר דמורה הב"י למ"ש דכהאי גוונא דטבחו בשבת ואז נתייקר דחייב דקרן וכפל אינו משלם אלא כשעת הוול דגניבה ודו"ק נח': (יח) עשה שליח לשחוף לו בשבת כו' ודרישת אדוני אבי הראש"י ז"ל פטור משום שחיפה שאינה ראיה כרבי יוחנן הסנדלר. מ"ש רבינו בשם הראש"ש כ"כ הראש"ש שם אהא דתנן גנב וטבח ומכר ביום הכפורים

הגהות והערות

נז' אין נראה דר"ל פט. לגמרי מהקרן ואפילו כשעת הוול, דאם כן סותר את עצמו מ"ש לעיל, וכן מ"ש בהמשך "ואפשר דמורה הב"י למ"ש כו", אלא נדר"ל דפטור משלם כשער היוקר דשעת טבחה דקים ליה כו' אלא משלם כשער הוול דשעת גניבה: [נח] י"ע מאי אפשר דקאמר, דלכאורה פשיטא דקים ליה כו' אשער היוקר דשעת טבחה: [נט] י"ע הכי קאמר דפטור מארבעה וחמשה דאף דנעשה גנב על הקרן כמה רטבחה לשם גניבה, הא קים ליה כו', וכ"ג דהבין בב"ח. ופליגי בזה הראשונים, דרש"י שם בכתובות פירש דגניבה בלאו הכי ליכא כיון דשואל הוה (עיי"ש שט"מ דף קנז ע"ב ד"ה ח"ג רש"י). והראב"ד (ב"ק קיב ע"ב ד"ה טבחהו) פירשו משום קרן דגניבה, ובטוען טענה גנב, עיי"ש. וריהטא דלישנא דרבינו וב"ח נראה לכאורה דשיטה שלישית להם, מרין גניבה ממש, ולא משום פרשה דטוען טענה גנב, ועיין אבי עזרי הלכות גולה ואבדה פ"ג ה"א דכ"ה משמעות דברי הרמב"ם הלכות גניבה פ"ג ה"ד. (וכן מוזכר טברא זאת בשט"מ שם דף קנז ע"א בא"ד "אבל היכא דטבחה שוב בתורת גנבה הרי כלתה שאלתו דחייב חדש ופנים חדשות באו לכאן דהיינו גנבו כו"). ולפירושם י"ע מאי שנא מגנב וטבח ברשות הבעלים דפטור, ראה לעיל סי"ד (למ"ש שם הגהות והערות אות מג דלאו משום חסרון קנין אתינן עליו). והניחא אי דעת רבינו הראב"ד דאפילו הגביו ומכרו ברשות בעלים פטור, דכאן הרי בטבחתו לשם גניבה הא כלתה שמירתו ונעשה עליו גנב. אבל למ"ש שם ואליבא דב"ח שדעת רבינו כהמאירי דבעינן גנב והדר מכר, אבל בגנב בשעת מכירה פטור מארבעה וחמשה, קשה לכאורה. ואפשר דאף המאירי ורבינו לא אמרו אלא במכירה. דנעשה גנב בגמר מכירתו, אבל בטבחה נעשה גנב בתחילת טבחתו, ומתחייב בארבעה וחמשה רק בשעת הגמר. וגנב וטבח ברשות בעלים דפטור מארבעה וחמשה י"ל דה"ט, דטבחה כשלעצמה לאו

לא לו ולא לאחרים והרמז'ס סובר דלית הלכתא כרבי יוחנן הסנדלר כמטאור בהלכות שבת (פ"ו ה"ג): ומה שכתב רבינו ודעת אדוני אבי ז"ל פטור משום שחיטה שאינה ראויה כרבי יוחנן הסנדלר. נפרק מרובה כתב הרא"ש (פי' ו) וז"ל נפסק דרבי יוחנן הסנדלר (שם ז). נפרק מרובה דרבי יוחנן הסנדלר (שם ז). כל זו הסוגיא וכח ושמעין מיניה דלית הלכתא כרבי יוחנן הסנדלר וקצרה דעמי מהפין וכו' ואם כן מדהני אמוראי בתראי פליגי בפירוש דרבי יוחנן הסנדלר היה מקטנר דהלכה כוותיה עכ"ל: ש"ס (פא). ואפשר דאף על גב דלגבי איסור אכילה נמשך אחר רוב פוסקים כרבי יודא מכל מקום לאפוקי ממונא מנגזז אילן לקולא כיון דמשמע מפלוגתא דרזא אחא ורבינא דסבירא להו כרבי יוחנן הסנדלר עכ"ל:

פרישה

כרבי יוחנן הסנדלר. דרבי יוחנן סבירא ליה המגזל בשבת נשוגג יאכל כמטאור שבת לאסורין ולא לו ונמזל לא יאכל עולמים לא לו ולא לאחרים ולהכי הוה שמיטה שאינה ראויה לאכילה והרמז'ס לא סבירא ליה כרבי יוחנן הסנדלר כמטאור נאורח חיים בהלכות שבת סימן ש"ס (פא). ע"ל: ודעת אדוני אבי הרא"ש ז"ל פטור כו' כרבי יוחנן הסנדלר. ע"ל דרישה:

דרישה

חייב. וכתב הר"ף (כה). לשון הגמרא בלשון זה ואמאי נהי דקטלא ליכא מכל מקום מלקות איכא וקיימא לן דאין לוקה ומשלם. ומוקי לה בטובח על ידי אחר וכי זה חוטא וזה מתחייב כו' עד תחת לרבותא וכו' השליח (ואף על גב דבגמרא משני להאי קושיא בענין אחר וקאמר מתניתין רבי מאיר היא צ"ל דסבירא ליה לר"ף דלפי המסקנא א"צ להחזיא שנייה) וכ"כ הרא"ש שם (סי' ו) ומסיים בה הרא"ש ז"ל ואפילו הכי בשבת פטור דשחיטה שאינה ראויה היא וכרבי יוחנן הסנדלר עכ"ל שמע מינה שכ"כ לפסק הלכה: **אלא** שצ"ע דשם דף ע"א ע"א מ"יית הגמרא ברייתא ז"ל סוף גגב וטבח לעבודה וזה גגב שור הנסקל וטבחהו משלם ארבעה וחמשה דברי רבי מאיר וחכמים פטורין וקאמר דכולי עלמא מיתה וממון אינו חייב ממון והכא במאי עסקין בטובח על ידי אחר ומאי טעמיהו דחכמים דפטרי מאן חכמים רבי שמעון דאמר (במתניתין) שם דף ע"א ע"א בגב שחט ונמצאת טריפה פטור משום שחיטה שאינה ראויה לאו שמה שחיטה (סו) וכרבי יוחנן הסנדלר דאמר המבשל בשבת בשוגג יאכל למוצאי שבת לאחרים ולא לו במזיד לא יאכל עולמית לא לו ולא לאחרים מאי טעמא דרבי יוחנן הסנדלר כדריש רבי חייא ושמרתם את השבת כי קדש הוא (סג) לכם (שמות לא יד) מה קדש אסור באכילה אף מעשה שבת אסור באכילה כו' עד פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר מעשה שבת אסורין דאורייתא וחד אמר דרבנן ודרש כי קדש הוא לכם הוא קדש ואין מעשיו קדש כו' בשלמא למאן דאמר דאורייתא אמטו להכי פטור רבנן הג"ל (ר"ל חכמים ומשום דאשחיטה שאינה ראויה אינו חייב ארבעה וחמשה וכדברי רבי שמעון הג"ל) אלא למאן דאמר דרבנן אמאי פטרי רבנן ומשני אשאר אעבודה וזה ושור הנסקל עכ"ל הגמרא בקיצור: וז"ל הרא"ש (דף קל"ח סוף ע"א) (שם) דחגיגה המבשל בשבת כו' והביא רב אלפס ז"ל כל זו הסוגיא ופלוגתא דרב אחא ורבינא וכתב דקיימא לן בכל התורה כולה כל היכי דפליגי רב אחא ורבינא הלכה כדברי המיקל ושמעין מיניה דליתא לדברי יוחנן הסנדלר והילכך הלכתא כרבי יודא דאמר המבשל בשבת בשוגג יאכל למוצאי שבת בין לו בין לאחרים במזיד יאכל במוצאי שבת לאחרים ולא לו. וקצרה דעת מהבין מה שכתב מרדכימא לן כדברי המיקל ליתא לדברי יוחנן הסנדלר והלא רב אחא ורבינא לא נחלקו בסברת עצמן אלא בפירוש דברי רבי יוחנן הסנדלר חד אמר דרבי יוחנן הסנדלר אוסר מעשה שבת דאורייתא וחד אמר דרבנן מדרפין תלמודא בשלמא למאן דאמר דאורייתא אמטו להכי פטרי רבנן אלא למאן דאמר דרבנן אמאי פטרי רבנן ואי בסברת עצמן פליגי מאי פריך לימא דחכמים סבירא כרבי יוחנן הסנדלר דאית ליה מעשה שבת דאורייתא. אם כן מדהני אמוראי בתראי פליגי בפירוש דברי

הגהות והערות

לו ושחט לו השליח בשבת הרי הגגב חייב בתשלומי ארבעה וחמשה וכו' עכ"ל. ושם במשנה למלך מדרקוק דברי הרמב"ם נראה דדוקא כשעשאו שליח סתם שישחוט לו והלך השליח ושחט בשבת אז הוא דחייב הגגב בתשלומי ארבעה וחמשה אבל אם עשאו שליח שישחוט לו בשבת והלך השליח ושחט בשבת פטור מתשלומי ארבעה וחמשה, ועיי"ש מילתא בטעמא, ומשום כך הקשה על רבינו שכתב בשם הרמב"ם כצוה לצוה לשחוט בשבת ושחט בשבת דחייב וליחא, עכ"ל. ועיי"ש שם המלך ואור שמה שבפירוש המשוניח להרמב"ם משמע כדברי רבינו, וע"ע ספר המפתח להרמב"ם שם (מהד' ר"ש פרנקל): עכ"ל. עיין הגהות והערות לקמן סימן שפה אות ג:

סו) ודברי הרבי"ה ז"ל אינם מדויקים כלל לפי שיטתו ז"ל (הלכה למשה פ"ג ה"ז): סוף פנינו דברייתא "גגב וטבח בשבת" גגב וטבח לעבודה וזה כו': (סו) ופסקה בגמרא "אמרי בשלמא עבודה וזה ושור הנסקל שחיטה שאינה ראויה היא אלא שבת שחיטה ראויה היא דתנן השוחט בשבת וביום הכפורים אף על פי שמתחייב בנפשו שחיטתו כשרה" אמרי סבר ליה כרבי יוחנן הסנדלר כו': (סו) עיי"ש פלפולא חריפתא ס"ק א-ג: (סו) כ"ה בתוספות חולין טו ע"א ד"ה מורי, ועיי"ש מלא הורעם: (ע) כ"ה בכת"י, ובנוסף ודפוס "וס"ל: (ע) א"ז צ"ל "כרבי מאיר": (ע) כך הוא לשון הרמב"ם לפנינו, עשה שליח לשחוט

מזוהר בגמ' בסנהדרין כפ' סורר ומורה והלכתא דשדריה לנהר אלל איתנהו צעין מהדר לכו, וי"מ שאמרו שאפילו השליכו לנהר אם היה נהר רחוק מרשות הבעלים חייב ולא פטור אלל בשניה סמוך לרשות בעלים ומיד כשהולכו השליכו ולא עמד ברשותו כלל וזה דעת רבינו מאיר וכן היה שיטת הרמב"ן ז"ל ודבר רחוק הוא ודעת רש"י ז"ל כדעת רבינו ועיקר:

ובן אם קצין אילן וכו'. פסק רמ"א ורמב"ם דלמרי פרק אלו נערו (דף ל"ה) דחייבי מלקות שוגגין ודבר אחר חייב ומתני' דמרובה (דף ע.) דמחייב אפילו במזידין הא אוקימנא לה בגמרא (דף ע"א) כר"מ דלית ליה אדם לוקה ומשלם וליה הלכתא כוונתה וכן אין הלכה כרבה דלמרי פרק אלו נערו (דף ל"ה ע"ב) אליבא דר"מ דק"ל כוונתה חידוש הוא שמדמה מורה בקנס שאע"פ שזקוק משלם וכן עיקר:

ג נגב. ובמה וכו'. משנה במרובה (דף ע"ד): ד היתה פרה שאולה אצלו וכו'. מימנא דרב פפא פ' אלו נערו (דף ל"ד): ופסק כמותו דלשנא בתרא דרבנא לא פליג אדבר פפא כדלחא דהס:

ה נגב. ובכר בשבת או שמכר לע"ו וכו'. משנה במרובה: ואם נעשית מלאכה בשבת וכו'. ברייתא שם (דף ע"ב) כדאוקימנא דרב פפא:

ו עשה שליח לשהות וכו'. מזוהר שם במרובה ופ' אלו נערו (דף ל"ג ל"ד) ודלא כר"ש:

ז היו שנים מעידים וכו'. מתבאר במרובה במשנה (דף ע.) היו שנים מעידים שנגב ועד אחד וכו'. במשנה שם (דף ע"ד): ובעד אחד מעיד שנגב אינו מחייב שבוה להכחישו לפי שהוא קנס ואם מודה נפטר ודומה לזה מתבאר פ"ע מהל' נזקי ממון:

מיתחלת ארבע לסוף ארבע וקרב בגד חבירו בהליכתו או שהדליק גדיש חבירו בשבת או שנגב כים בשבת והיה מגורו עד שהוציאו מרשות הבעלים שהיא רשות היחיד לרשות הרבים ואבדו שם הרי זה פטור מן התשלומין שאיסור שבת ואיסור גניבה והיוק באין כאחד. אבל אם נגב כים בשבת והגבירה שם ברשות היחיד ואחר כך הוציאו לרשות הרבים והשליכו לנהר חייב לשלם תשלומי כפל שהרי נתחייב באיסור גניבה קודם שיתחייב באיסור סקילה וכן כל כיוצא בזה. וכן אם קצין אילן חבירו ביום טוב והתרו בו או שהדליק את הגדיש ביום הכפורים והתרו בו או נגב ומכר ביום הכפורים והתרו בו פטור מן התשלומין אבל אם לא התרו בו חייב בתשלומין ומשלם תשלומי ארבעה וחמשה: ג נגב ומכר בשבת או לע"ו אפילו בשגגה פטור מתשלומי ארבעה וחמשה כמו שביארנו: ד היתה פרה שאולה אצלו ומכרה בשבת דרך גניבה פטור אף מן הכפל שהרי איסור שבת ואיסור גניבה באין כאחת ואם אין גניבה אין טביחה ואין מכירה: ה נגב ומכר בשבת או שמכר לע"ו חייב לשלם תשלומי ארבעה וחמשה שאין במכירה מיתה. ואם נעשית מלאכה בשבת בעת המכירה פטור מתשלומי ארבעה וחמשה. כיצד כגון שלא הקנה לו עד שתנוה בחצר הלוקח שנמצא כשהוציא מרשות לרשות איסור שבת ומכירה באין כאחת: ו עשה שליח לשחוט לו ושחט לו השליח בשבת הרי הגנב חייב בתשלומי ארבעה וחמשה. שהרי זה הגנב לא עשה עון מיתת בית דין. וכבר ביארנו שהשוחט על ידי שליח חייב בתשלומין: ז היו שנים מעידים שנגב בן שהעידו הן עצמן שטבח או מכר בין שהעידו אחרים שטבח או מכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה. היו שנים מעידים שנגב ועד אחד מעיד שטבח או מכר או שהודה מעצמו שטבח או מכר משלם תשלומי כפל ואינו משלם תשלומי

א מוט"מ פ"י ש"ג וקנא כמין מ"ח: ב טור שם: ג שם פ"י ש"ג:

משנה למלך

פ"ג ו עשה שליח לשחוט לו ושחט לו השליח בשבת הרי הגנב חייב בו. מדקדוק דברי רבינו ז"ל נראה לי דדוקא בשעשאו שליח מהם שישמחו לו והלך השליח ושחט בשבת אז הוא דחייב הגנב בתשלומי ד' וה' אלל אם עשאו שליח שישמחו לו כשבת והלך השליח ושחט בשבת פטור מהתשלומי ד' וה'. וטעמא משום דמה שמתחייב הגנב בשמחת השליח חידוש הוא שחידוש מורה דלא בכל המורה כולה קי"ל דאין שליח לדבר עבירה אלל דשליח טעיה ומכירה דגלי קרא דליתיה ע"י שליח ויכין דהדוס הוא אין לנו אלל היכא שלא נלטרף איסור אחר בשליחותו אזי דלא עשאו שליח כי אם על הטביחה אלל היכא דעשאו שליח שישמחו בשבת דמלכד איסור הטביחה איכא איסור שבת ולגבי איסור שבת פטור דאין שליח לדבר עבירה ה"י לענין הטביחה לא נעשה שליח. ורואה לזה ממש רבינו בספ' מהל' מעילה וז"ל בד"א פסחיו החמיות מקדשי בדר הבית אלל אם היו גסר עולה ויכולה בו לא מעל אלל האוכל בלכד שהרי הוא חייב בלכד אחר יתר על המעלה וכל המורה כולה אין שליח לדבר עבירה אלל כמעלה לנדה שלא יתעבר עמה איסור אחר ע"כ והרמב"ם ז"ל שחט שם בטעם זה. הרי כך מזוהר מה שכתבנו דכל שנלטרף איסור אחר אמרינן אין שליח לדבר

מגדל עז

מיימי ונפסקה צעין ונקבעה גם הקיפא להלכה ולכן כתב ר"מ ז"ל הלשון שהעסקתי בצבא דקוסא והוא דעת נכון וממור ומחייב נפיקה ההלכה יותר משאר הפירושים: ז יח היה העדר ביער בו עדי סוף הפרק. פ' מרובה:

פ"ג א ב כבר ביארנו בהל' נערה בו' עד בלכוס סקילה וכן כל מילא בזה. ככתובות פ' אלו נערו (דף ל"א ו"ד) והביאור פ"א: וכן אם קצין אילן עד משלומי ד' וה'. פ' מרובה כיוצא בזה וכן משמע ככתובות פרק אלו נערו: ג נגב ומכר בשבת בו' עד כמו שביארנו. פ' הגזול ומאכל ומימי לה פ' מרובה (דף ע"ד) והביאור בזה הפרק: ד היתה פרה שאולה עד ואין מכירה. פ' הגזול ומאכל וככתובות פ' אלו נערו: ז היו שנים מעידים בו' עד כמו שביארנו. פ' מרובה ופרק אלו נערו והביאור פ"ב מהל' נערה בתולה:

מי

יח היה העדר ביער וכו'. מימנא שם ראוהו שהטמין בחורשין ופירשו שהטמין בחורשין ההמה וכן פירש שם הרמב"ם ז"ל:

יח נגב. ברשות הבעלים. במשנה שם (דף ע"ט): פ"ג א כבר ביארנו וכו' והעושה עבירה שמתחייב מלקות וכו' בד"א שנתחייב בתשלומין וכו'. זה מזוהר

בהרבה מקומות ועיקר הדבר ככתובות פ' אלו נערו (דף ל"א ו"ד). וכן מ"ש רבינו או שנתחייב במלקות או מיתה כ"ד ואח"כ נתחייב בתשלומין וכו'. מזוהר במקלם מקומות וברש"י כפ"ק דערבין (דף ו') הו"ל הלאה ונחל נאחרים ליה:

ב כיצד זרק חץ בשבת וכו'. דין וזיקא הפך שם ככתובות (דף ל"א). ופסק רבינו כר"י דלמרי כרבי אבין דלמרי הכי וסארי החילוקים מנומרים שם אלל שפשה לי קלת הארץ פסק רבינו ז"ל דנגב כים והגבירה חייב דהתם אקשינן מיניה לרבי אבין ואוקמה דוקא כן עולי דלמרי מהלך כעומד דמי לענין שבת אלל לרבנן פטור כדלחא דהס וק"ל כרבנן ולי אחיז כרבנן היה דוקא כשעמד לפוש בין הגבה להואה כדלחא דהס והיה לו לרבינו לבאר כן. ויש לפרש לדעת רבינו ז"ל כדברי קלם המפרשים ז"ל שפירשו הדין אוקימנא וסוגיא אליבא דלשנא קמא דלעיל מיניה אלל לארץ לשנא דלי צני מהדר לא דמי כים לכן וברייתא דכיסו ככ"ע אמר וכן עיקר וק"ל כלשנא בתרא ואמרינן בגמרא דלהוא לשנא דוקא חץ אלל מעביר סכין מתחלת ארבע לסוף ארבע כד"ר וקרב שרואין להליכמו חייב לפי שהיה אפשר לו להחזיר משא"ל נזק כדלחא דהס. ומ"ש רבינו לו שנגב כים בשבת והיה מגורו וכו' ואבדו שם דמשמע דוקא אבדו הא אם היה צעין חייב להחזירו כך

מתחלת ארבע לסוף ארבע וקרב בגד חבירו בהליכתו או שהדליק גדיש חבירו בשבת או שנגב כים בשבת והיה מגורו עד שהוציאו מרשות הבעלים שהיא רשות היחיד לרשות הרבים ואבדו שם הרי זה פטור מן התשלומין שאיסור שבת ואיסור גניבה והיוק באין כאחד. אבל אם נגב כים בשבת והגבירה שם ברשות היחיד ואחר כך הוציאו לרשות הרבים והשליכו לנהר חייב לשלם תשלומי כפל שהרי נתחייב באיסור גניבה קודם שיתחייב באיסור סקילה וכן כל כיוצא בזה. וכן אם קצין אילן חבירו ביום טוב והתרו בו או שהדליק את הגדיש ביום הכפורים והתרו בו או נגב ומכר ביום הכפורים והתרו בו פטור מן התשלומין אבל אם לא התרו בו חייב בתשלומין ומשלם תשלומי ארבעה וחמשה: ג נגב ומכר בשבת או לע"ו אפילו בשגגה פטור מתשלומי ארבעה וחמשה כמו שביארנו: ד היתה פרה שאולה אצלו ומכרה בשבת דרך גניבה פטור אף מן הכפל שהרי איסור שבת ואיסור גניבה באין כאחת ואם אין גניבה אין טביחה ואין מכירה: ה נגב ומכר בשבת או שמכר לע"ו חייב לשלם תשלומי ארבעה וחמשה שאין במכירה מיתה. ואם נעשית מלאכה בשבת בעת המכירה פטור מתשלומי ארבעה וחמשה. כיצד כגון שלא הקנה לו עד שתנוה בחצר הלוקח שנמצא כשהוציא מרשות לרשות איסור שבת ומכירה באין כאחת: ו עשה שליח לשחוט לו ושחט לו השליח בשבת הרי הגנב חייב בתשלומי ארבעה וחמשה. שהרי זה הגנב לא עשה עון מיתת בית דין. וכבר ביארנו שהשוחט על ידי שליח חייב בתשלומין: ז היו שנים מעידים שנגב בן שהעידו הן עצמן שטבח או מכר בין שהעידו אחרים שטבח או מכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה. היו שנים מעידים שנגב ועד אחד מעיד שטבח או מכר או שהודה מעצמו שטבח או מכר משלם תשלומי כפל ואינו משלם תשלומי

לחם משנה

יח היה העדר ביער וכו'. פסק מרובה מימנא דרבי אלעזר ראוהו שהטמין בחורשין ופירשו דהס' ורש"י ז"ל דהגנב נטמן וטעמיהו דמשום הכי פריך והא לא משך דכיון דהיה סבור דהוא עצמו נטמן והלך שם וטעה וההמה לא וזה ממקומה לכן פריך הכי אלל לרבינו דמפרש דהטמין לבהמה מנין לו דלא הכי ההמה ומשום להטמין, ומיהו אין זו קושא דאפשר דההמה בקול והטמין ולכן פריך הכי ומיכין דהכיהה במקל אלל דההמה בקול לא היה משיכה כשומר אע"ג דקורא לה וצאה היא קנין לענין כהמה כדכתב רבינו פרק ב' מהלכות מכירה מ"מ הא לא דמיא ויש קעב לפירוש רבינו מ"ש בגמרא ויכין דרואהו גזלן הוא ואם הוא עצמו נטמן אע"פ שראוהו לא היה גזלן דהרי זה כנגב צפני שנים וכדקושא לרש"י ז"ל והולך לחמך ולרבינו נחא דהוא אינו נטמן אלל ההמה היא הנטמנת ולכן פריך דכיון דהוא אינו נטמן הוא כגזלן ומשני מכל מקום כיון דהטמין ההמה היא נגב:

שכר

הנהגות מיימוניות

ו [הורא"ש בפסקיו (דף ק"ח) כתב שזה פטור משום שהיטה שאינה ראויה כר"י הסנהדרה. והורא"ש מביא בא"ח סימן ש"ח]:

הבי

נערו (דף ל"א ו"ד) והביאור פ"א: וכן אם קצין אילן עד משלומי ד' וה'. פ' מרובה כיוצא בזה וכן משמע ככתובות פרק אלו נערו: ג נגב ומכר בשבת בו' עד כמו שביארנו. פ' הגזול ומאכל ומימי לה פ' מרובה (דף ע"ד) והביאור בזה הפרק: ד היתה פרה שאולה עד ואין מכירה. פ' הגזול ומאכל וככתובות פ' אלו נערו: ז היו שנים מעידים בו' עד כמו שביארנו. פ' מרובה ופרק אלו נערו והביאור פ"ב מהל' נערה בתולה:

קצות החושן

קצות החושן

רצב א או ע"י שליחו. ילפינן לה ס"פ המפקיד [מ"ד ע"א] מדכתיב על כל דבר פשע. וכתב בסמ"ע [סק"י] ו"ל ובפרישה [סק"ו] כתבתי דנראה דהיינו דוקא כשלא ידע השליח שהוא של אחרים או שאינו בר חיובא או שאין לו לשלם, דאל"כ הא קי"ל [ב"מ י"ב ע"ב] דאין שליח לדבר עבירה עכ"ל. וכתב הש"ך [סק"ד] ו"ל בכהן

הנראה הגאון אמ"ו ו"ל כו' לפי שהכל תפסו על הסמ"ע כו' ואמרו דאשתמיטתיה ש"ס ערוכה דר"פ האיש מקדש [מ"ג ע"א] דמבואר שם להדיא כו' משום דהוי שליחות יד וטביחה או מעילה שני כתובין הבאין כא' וכו', והגאון אמ"ו יישב דברי הסמ"ע כו' ככהנא מסייע כהנא ואמר דודאי לא נעלם מהסמ"ע דגבי שליחות יד שאני כו' דנפקא לן מעל כל דבר פשע, אלא דקשיא למה יתחייב המשלם ישלם השליח אם יש לו לשלם ואין לו טענה דהשולח שלחו שהרי קי"ל דאשלד"ע דברי הרב כו' דברי מי שומעין כו' למאי נ"מ אחי קרא גבי שליחות יד לחייב המשלם, ומתוך הסמ"ע משום דבעלמא יש מחלוקת בין הפוסקים ד"א בשלא ידע השליח אמרינן יש שלד"ע וכו' וא"כ קאמר להפוסקים בעלמא היכא דלא ידע השליח אשלד"ע א"כ הכא גבי שליחות יד קרא אחי היכא שלא ידע השליח, ולהפוסקים דבעלמא נמי אמרינן יש שלד"ע קרא אחי היכא דאין השליח בר חיובא וכו' דהריבוי אחי לחייב המשלם ולא לפטור את השליח, הגע עצמך אם לא יהא למשלם לשלם ויהא לשליח לשלם יגרע כח המפקיד משאר בני אדם עכ"ל, וע"ש בש"ך שכתב על דברי הסמ"ע שכן עיקר ובפרט לפי מ"ש לעיל סי' קפ"ב [סק"א] דאפי' היכא דשליח לאו בר חיובא אין שליח לדבר עבירה וע"ש. וצ"ע גבי שליחות יד כ"ע מיקרי בר חיובא, דאע"ג דשליחות יד דכתיב בשומרינן שמו מוכיח עליו דלא מיירי בנתיבין לגחלו ממש, דא"כ אפי' שאר בני אדם נמי ומאי האי דחדית רחמנא בשומרינן לחייב משום שליחות יד, ועיין סטע מקובצת ס"פ המפקיד [מ"א ע"א] שכתב כמה אנפי בשליחות יד דשומרינן ואינו דנין שאר בני אדם ועמ"ש בס' רצ"א [סק"ב], מכל מקום מיקרי השליח בר חיובא כיון דאלו הוי נפקד היה חייב דנין שליחות יד דשומרינן, ולא אמרו דלא הוי בר חיובא אלא בכהן דאמר לישראל לא וקדש לי אשה גרושה אבל כהן לכהן מיקרי בר חיובא, ואי מיירי בהנך דלאו בני חיובא כלל וכגון בקטן או נכרי דאלו לית בהו דין שליחות כלל.

וגם בעיקר הדברים ליישב דברי הסמ"ע דלא רבי קרא אלא לחייב המשלם ולא לפטור את השליח, (אלמא) [אלמא] לא מדין שליחות, דהא בהקדש דאחרבי שליח לדבר עבירה ולא מעל אלא המשלם ולא השליח.

והנ"ל צ"ד כזה ליישב דברי הסמ"ע לפי מ"ש הרמב"ם פ"ו ממעילה [ה"ב] ו"ל שלא מצינו בכל התורה כולה שליח לדבר עבירה לבד ממעילה ובלבד שלא יתערב עמו אסור אחר עכ"ל, ובש"ס [קידושין מ"ג ע"א] מצינו עוד שליח לד"ע בטביחה ומכירה ובשליחות יד. וראיתי במוהרי"ט בחידושו פ' האיש מקדש [מ"ב ע"ב] שכתב ו"ל

מ"ש הרמב"ם שכל התורה כולה לא מצינו שליח לדבר עבירה אלא במעילה והרי שליחות יד דהוי שליח לדבר עבירה וכן בטביחה ומכירה וכו', וי"ל לדעתו דהא דגלי בשליחות יד לאו מדין שליחות הוא אלא מדין פושע שחייב הכתוב את השומר בין שפשע ע"י עצמו בין שפשע על ידי אחרים לפי ששמירתו עליו, והיינו דכתיב על כל דבר פשע אפי' דיבור פשע מיקרי, הא אמר לשלוח לשלוח יד באחרים שלא נעשה שומר עליו פטור, והא דעביד לה בגמ' שני כתובים היינו משום דא"כ ס"ד דנילף ממעילה לשחוק בשליחות יד ונילף ממעילה מדין שליח של אדם כמותו אף בשל אחרים כ"ש בממון שנתמנה שומר עליו וכו', וטביחה נמי אפי' טבח ע"י קטן דלאו בר שליחות הוא מיחייב דומיא דמכירה דלא קפיד קרא אלא על מה שנהנו ממנו בין מן הבשר בין מן הדמים, והא דחשיב לה שני כתובים היינו נמי דא"כ לשחוק בטביחה ונילף ממעילה וע"ש. ולפ"י יחא דברי הסמ"ע כיון דהרמב"ם כתב דלא מצינו שליח לדבר עבירה אלא במעילה, וא"כ ע"כ בשליחות יד דחייב רחמנא מדין פשיעה הוא ולא מדין שליחות, ולזה קשיא ליה דישראל השליח, דבמעילה דגלי רחמנא שליחות א"כ שליח של אדם כמותו וממילא פטור השליח, אבל בעלמא דאין שליח לדבר עבירה ואפילו בשליחות יד נמי לאו מדין שליחות דאין שליח לדבר עבירה בכל התורה כולה וא"כ ודאי חיקשי דיתחייב השליח, לזה כתב שלשה דרכים באופן שפטור השליח, דאל"כ אין שליח לדבר עבירה דלא אחרבי מעל כל דבר פשע אלא לחייב המשלם מדין פשיעה, ומ"ש הסמ"ע או שאינו בר חיובא יבואר לפנינו.

הדרך לדברי מוהרי"ט ע"ש שהקשה דהא אכתי אנטרין בטביחה לחייב אפי' במידי דלאו בר שליחות וכגון בקטן, וע"ש שכתב דלא אמרי מעילה וטביחה ה"ל שני כתובין אלא לב"ש אבל לב"ה אית ליה שני כתובין במעילה ושליחות יד, (ולב"ה) [ולב"ש] שליחות יד אפשר דלא מיחייב אלא במידי שהוא בר שליחות וע"ש. ולי נראה דאינו צריך לחלק שליחות יד מטביחה וכמ"ש גבי טביחה דלאו מדין שליחות אלא משום שנהנה וכו' ה"ה בשליחות יד משום שפשע, ומאי דקשיא ליה דאנטרין לרבווי קטן לאו קושיא היא, דהא במעילה נמי

נתיבות המשפט

משפט האזורים - חידושים

[ה] או ע"י שליחו. דריבה רחמנא דיש שליח לדבר עבירה מקרא דעל כל דבר פשע, והכתוב לא בא למעט חיובא דהשליח דודאי השליח ג"כ חייב, רק שרחמנא בא לרבות חיוב על המשלח, דאם השליח אין לו מה לשלם או שאינו בר חיובא חייב המשלח. ש"ך [סק"ד]. וע"ב [סק"ה] דעיקר כיון דשליחות יד בעי קנין ורחמנא ריבה שנקנה להמשלח ע"י קנין שעשה השליח, ממילא אינו חייב רק המשלח ולא השליח כיון דלא נקנה להשליח, רק כשאכלו השליח או רצה מזה גובה ורצה מזה גובה, כמו בגזל ולא נתיאשו הבעלים ובא אחר ואכלו שרצה מזה גובה ורצה מזה גובה. ואפילו אם השליח הוא חשו"ב חייב המשלח וע"ב:

משפט האזורים - ביאורים

צ"ב נראה דהסמ"ע מיירי שציווה להשליח לאכלו, ואף שהמשלם קנה אותו חייב בהגבהת השליח כמ"ש המוספות בקידושין דף מ"ג ע"א] צ"ה שלא מצינו ע"ש, והשליח מיידי דהמשלם קוזי ושל המשלם קאכיל, מ"מ נראה דדמי לגזל ולא נתיאשו הבעלים ובה אחר ואכלו דרצה מזה גובה ורצה מזה גובה [צ"ק ק"א ע"ב], וה"ה דנהי דיש שליח לד"ע, מ"מ לא גרע השליח מאחר כשאכלו לפני יאוש דרצה מזה גובה ורצה מזה גובה וחייב השליח. ומ"מ דברי הסמ"ע תמוהין במ"ש דהשליח חייב כשיש לו לשלם ולא המשלם, דלפענ"ד כיון דהיה קנין להמשלם ונעשה גזלן ממילא רצה מזה גובה ורצה מזה גובה. ולענין אם השליח אינו בר חיובא שכתב הסמ"ע דהיינו ע"י חשו"ב, כבר הארכתי בזה בסיומן קפ"ב [סק"א] דאף שאין שליחות לקטן היינו לענין שאין המעשה קיים, אבל לענין חיובא דהמשלם חייב אפילו ע"י מי שאינו בר שליחות:

הלכות פקדון סימן רצב

קצות החושן

קצות החושן

חייב אפי' ע"י חש"ו וכדמנן במעילה שלח זיד חש"ו אם עושין שליחותו בעה"כ מעל, וע"ש בתוס' מעילה דף כ"א [ע"א] ד"ה נתנו ע"ג הקוף וז"ל דכיון דשליח דמעילה בהולאה ושינוי רשות הוא דהו והכא הו שינוי רשות ע"י שליחות כר דעת לכך מסתבר ליה לדמויי

להנך דמייתי דאין קפידא בצד דעת, ומ"מ אכטריך למילף שליחות מתרומה דלא חימא אין שליח לדבר עבירה, ומבואר מדבריהם דמעילה מיחייב ע"י חש"ו ומשום דאחעביד שליחותיה ואפ"ה אי לאו דרבי קרא במעילה שליח לדבר עבירה לא היה מיחייב ע"י שליח, וא"כ נראה דה"ה בשליחות יד נמי מיחייב ע"י חש"ו דהוא נמי משום הולאה ושינוי רשות הוא דהו ועמ"ש בס"י קפ"ב ס"ק (ג') [ג']. וא"כ שפיר קאמרי דה"ל

שני כתובין טביחה ומעילה או שליחות יד ומעילה, משום דא"כ יילף ממעילה דאיתנהו נמי ע"י חש"ו, ובטביחה ודאי משמע דאיתיה אפי' ע"י חש"ו מהא דאמרו שליחות טביחה משום דכתיב וטבחו או מכרו מה מכירה ע"י אחר אף טביחה ע"י אחר, ומכירה ע"י אחר אפי' מכר לנכרי או לקטן דהא קטן קונה מן התורה היכא דאיכא דעת אחרת מקנה, וא"כ ה"ה בשליחות יד נמי אפי' ע"י קטן מיחייב, אלא דמשום שליחות לא אחרבאי אלא במעילה ומש"ה המשלח חייב והשליח פטור כיון דהוא כמותו, אבל בטביחה אינו אלא משום שנהנה ובשליחות יד משום שפסע. ומש"ה צריך הסמ"ע לפרושי במקום דהשליח פטור, דאל"כ השליח חייב כיון דאין שליח לדבר עבירה בכל התורה כולה וכמ"ש. ולפי מ"ש דבשליחות יד חייב אפי' ע"י חש"ו כמו במעילה, א"כ שפיר כתב הסמ"ע או שהשליח אינו צר חיובא וכמ"ש משכח לה דאינו צר חיובא כגון בחש"ו.

א"א דבעיקר דברי הסמ"ע קשיא לי דהא השליח בלא"ה פטור כיון

שלוחו [ו] הרי זה גולן ונתחייב באונסיו ונעשית הגזילה ברשותו ומשלם אותה כדין הגזלנים שיתבאר בהלכות גזילה.

ו המפקיד חבית אצל חבירו בין שייחדו לה הבעלים מקום בין שלא ייחדו לה מקום [ז] וטלטלה לצורכו ונשברה בין קודם שהחזירה למקומה בין אחר שהחזירה למקום שייחדו לה חייב לשלם ואם טלטלה [ח] לצורכה בין שנשברה מתוך ידו בין שנשברה משהניחה במקום אחר פטור. הגה: טלטלה (ו) לזרז מקומה חייב בפשיעה ופטור באונסים ואם אירע (ז) האונס [ט] מחמת שינוי המקום: אם

דאינו שומר ושלחות יד דכתיב בשומרין אינו אלא בשומרין, ואין זה מדין גנב וגולן דאפי' בכל אדם חייב, וכמ"ש בשטה מקובלת ס"פ המפקיד [שס] לפרושי הכ מלתא דשליחות יד דחדית לן רחמנא בשומרין משא"כ בשאר בני אדם וע"ש ועמ"ש בס"י רז"א סק"ב,

וא"כ שליחות יד דשמו מוכיח עליו דמיירי בדיני שומרין בלא"ה שליח פטור כיון דאינו שומר וז"ע. ואפשר דמ"ש הסמ"ע או שליח אינו צר חיובא מיירי נמי בהכי דהיינו שאינו שליחות יד דגנב וגולן אלא שליחות יד דחייב רחמנא בשומרין, וא"כ השליח אינו צר חיובא כיון דאינו שומר פטור מלשלם או שאין לו לשלם, דאפי' עושה שליח בשליחות יד דגניבה וגזילה שהוא בכל אדם נמי נ"מ דחייב המשלח צאין לו לשלם לשלם.

ובבב"ר ס"י ש"ן [ס"ח] כתב וז"ל עשה שליח לשחוט לו בשבת והשליח שחט בשבת כתב הרמב"ם שהוא חייב עכ"ל, ובמשנה למלך פ"ג מגביה [ה"ו] כתב עלה שאינו מדוקדק, משום דנהי דריצה הכתוב שליח לדבר עבירה גבי טביחה היינו שלא יתערב עמו איסור אחר, דאל"כ השליחות בטל מחמת האיסור האחר שנתערב עמו שאין צו משום שליחות לדבר עבירה, וכמ"ש הרמב"ם פ"ו ממעילה [ה"ב] לענין מעילה שם דוקא קדשי בדק הבית ולא קדשי עולה, וכיון ששלח לשחוט בשבת הרי יש איסור אחר וכו', והרמב"ם לא כתב אלא עשה שליח לשחוט סתם והשליח שחט בשבת ע"ש. ולפי מ"ש מוהרי"ט בכונת הרמב"ם שכתב דלא מצינו שליח לדבר עבירה אלא במעילה וטעמא דטביחה ומכירה משום שנהנה וכו', א"כ אפי' נתערב עמו איסור אחר כיון דלאו משום שליחות אחינן עלה אלא משום הנאה, אבל במעילה שהוא משום שליחות לזה צריך שלא יתערב עמו איסור אחר דאל"כ השליחות בטל מצד האיסור האחר ודו"ק:

נתיבות המשפט

משפט האזורים - ביאורים

משפט האזורים - חידושים

[ו] ה"ז גולן. ואם שבח אחר ששלח יד כגון רחל ונטענה פרה ונתעברה אצלו, או שלח יד בפרה וילדה ורחל טעונה וגזוזה,

כיון ששלח בו יד נעשה גולן וקנה השבח [ש"ך סק"ו]:

[ז] וטלטלה לצרכו. אפי' לא גטלה כדי לחסרה רק להשתמש להביא עליה גוזלות, הוה שואל שלא מדעת וחייב נסמ"ע סק"א. וע"ב ס"ק א' דאם עמד במקומה שייחד לה מקום ונשתמש עליו או שנשתמש בדבר שאין הבעלים מקפידין דפטור:

[ח] לצרכו. כגון שהיתה במקום התורפה והניחה במקום המוצנע:

[ט] מחמת שינוי המקום. פירוש שלא החזיר למקומה הא' ונגנבה חייב, אפי' המקום הב' משומר יותר מן הא', דאמרינן אולי אם היה במקום הא' לא היה נגנבה. וזה דוקא כגון שיחדו לה הבעלים מקום. אבל בלא יחדו מקום כל מקום מקומו (סמ"ע) [סק"ג]. וע"ב [סק"ו] דהעיקר דאינו חייב רק כשיש במקום השני שום פשיעה בשמירה נגד איזה דבר, אבל בלא"ה פטור:

(ו) לצורך מקומה. עש"ך ס"ק ו' ויש שם ט"ס, וכנ"ל בש"ך עמ"ע ס"ק י"ב, ונ"ל שט"ס הוא ונ"ל לזכרה וכן פרש"י. כוונתו שאין הסמ"ע ס"ק י"ב הוא ט"ס מה שאין ענינו על לזרז מקומה, כי האין של סמ"ע ז"ל על לזכרה:

(ז) האונס מחמת שינוי מקום. עמ"ע ס"ק י"ג דאפילו המקום השני משומר יותר מהא' וכו'. ולפענ"ד

הדברים תמוהים דהא אפי' שומר שמסר לשומר אף דודאי אסור לעשות כן מטעם שאין רצונו שיהיה פקדונו ציד אחר, אפ"ה לא חשיב פשיעה כמבואר בב"מ ד' (ל"ו) [ל"ו ע"א] בתוספות שם [ד"ה רב אמר]. ועוד דודאי אין חילוק בשומר שמסר לשומר שדרך להפקיד בין ייחד מקום לשומר ראשון או לא, כמו בשוכר לילך במקום זה והלך במקום אחר או שהשאלה לאחר, דפטור ביש עדים שנאנס, דדוקא להוליכה צהר והוליכה לבקעה חייב, אבל במקומות שווין ודאי דפטור. ומטעם תחלתו בפשיעה שנוה לשכור כשטילטלה, לא חייב בסופו באונס, כיון שהפשיעה כבר נסתלק כמבואר בסמוך [סק"ח]. ועוד דהלשון חייב בפשיעה לא שייך כלל לפ"ד הסמ"ע, דהא הנטילה

גופיה פשיעה היא, וכך היה לו לומר דחייב באונסין כשאירע האונס מחמת שינוי המקום, משום דהו תחילתו בפשיעה.

א"ב נלפענ"ד דהכוונה דחייב בפשיעה היינו אם פשע בשינוי המקום נגד איזה שום דבר, כגון שמיעט בשמירה שהמקום ההוא אינו משומר כ"כ, כגון שהיה במקום המשומר נגד שריפה והוציאו למקום שאינו משומר נגד שריפה, אף דסתם שומר אין מתחייב בכך, מ"מ כשייחד

בסימן הקודם ביארתי שיש לומר שני ביאורים
בהא דאישלד"ע חדא דלענין בהתחייבות
שאדם מתחייב בעד עבירה אין שליחות וחדא
דנמקום שיש בהשליחות מעשה עברה אין כאן
שליחות ולעיל כחצתי דלכדיאור הראשון לא מצינו
זה אלא לענין החיוב אבל לא שצטלה כל המעשה
ואפילו בשני איסורים תבא השליחות קיימת לענין
האיסור שבו יש שלד"ע. וא"כ חיקשי לפי"ז סברת
החירוק בשני שצחוס' דף י: שכל המעשה בטל ואם
כהדיאור הראשון מאי טעמא בטלה כל המעשה ומ"ט
דהרמב"ם דמשום איסור צער עולה בטלה שליחות
דמעילה. אבל במקנה דף מז כתב דנראה הטעם
בזה משום דהשליחות בטל משום עברה אחרת משום
דאישלד"ע וממילא בטל השליחות אפילו לענין מעילה,
וכוננו דל"ש שיבא שלוחו כמותו לחלוק דכיון דלדבר
העברה לא נחשב כמעשה המשלח אין שייך לחלק
ולומר דלענין קיום המעשה או לחיוב המעילה הרי
הוא שלוחו כמותו וכמעשה המשלח וכן משמע
הסברא בשעב"מ פ"ז ממעילה בשם הר"י אלפאנדרי
דטעמא משום שאין לחלק בשליחות לומר דלדבר
אחד לא הוי שליח ולדבר אחר הוי שלוחו. ובזה
מבוארת היטיב סברת הקצוה"ח צסי' קה והגרש"א
צחרע"א סי' קלד שכתבו דבלא חלקט לפני וכן
באיסור דחופס לצע"ח ל"ש אישלד"ע כיון שאין
האיסור אלא להשליח ולא להמשלח ולפי כ"ל ה"ט
משום דכיון שלהמשלח אי"ז דבר עברה א"כ ל"ש
בזה כלל שליחות לענין הדבר עברה וא"כ ל"ש בזה
לומר דמשום דלדבר עברה אינו שליח תצטל גם
השליחות דזכות הממון.

ועפ"ז יש ליישב לכאורה גם את שיטת העור
בשלא לטבוח בשבת עפ"י סברת הח"ס
צשו"ת חאו"ח סי' פד וסי' רא דבאיסור לא תעשה
כל מלאכה דשבת ל"ש ענין שליחות כלל ואפילו בלא
טעמא דאישלד"ע שאין האיסור בהמעשה והפעולה
שעושה שיבא שייך בזה שלוחו של אדם כמותו. אלא
טעמא דכל מלאכה לא תעשה הוא משום למען ינוח
שיבא גופו נייח וכיון דגופו נייח אינו חייב אפילו
נחשוב מעשה שלוחו כמו שעשה הוא. וכיון דלא
שייך שליחות לדבר עברה בשבת חו ל"ש שמשום דבר
עברה זו תצטל השליחות דחיוצ דו"כ זהגע בעלמך
אם שלחה אשה שליח לחלוץ נעל ליצמה להפקיע
הזיקה ולעשות בזה גם קנין חליפין הכי נימא

התפלה דמעשה הקנין יכול הוא למוסרו לשליח אפילו
אם לא נחשב את מעשה השליח כמו שעשה הנעל המגרש
מת.

דחשיב כמעשה המשלח ואיכו לא פריך אלא מהשולח
את הצערה ולא הרוג את הנפש ובאמר לאשה חקפי
לי קטן שאין לריך להמעשה שום שליחות. אבל מ"מ
בחירולו מתורגל גם קושיא הו"צ שהקשה על
החולקים עליו וס"ל דשני עניני שליחות הם ומשו"כ
אע"ג דאישלד"ע לענין הלוא דלא יקחו מ"מ המעשה
דחלות הקידושין קיים דא"כ מאי מיייתי ראי' מגיעין
ותרומה וקדשים להשולח את הצערה ולחירוק האור
שמה ניחא גם בזה דממה דמקיים מצות ושחטו
מוכה שפיר וחשיב כמו שעשה המשלח ומכ שדחיתי
שי"ל שהמלוה הוא מה שנכשר הקרבן על ידו אין
זה שייך אלא אם להכשר הקרבן לריך דעת בעלים
בשחיטה אבל למה שהעלה האור שמה שאין לריך
דעת בעלים להכשר הקרבן א"כ ל"ש לומר שיבא
הבעלים מקיים מצוה צמה שנעשה הכשר קרבן
כיון שאין הכשר הקרבן מחמת שליחותו כלל וא"כ
פכ"ל דמצות השחיטה היא מעשה השחיטה שהוא
עושה וכיון שמקיים המצוה גם פ"י שליח מוכח
דמעשה שליח חשוב כמו שעשה המשלח ומתורגל
קושיא הו"צ.

פימן יג

שליח לדבר עברה במביחה ומכירה ומעילה

א) כתב העור צסי' שג צחו"מ עשה שליח לשחוט
לו בשבת והשליח שהט בשבת כתב
הרמב"ם שהוא חייב והמשל"מ צפ"ג מגנבה כתב
בשם הרמב"ם דבזה פטור מדו"ה דכיון דבכל התורה
אישלד"ע אלא דשאני עביחה ומכירה דגלי קרא
א"כ היבא דאיבא נמי איסור שבת ולגבי איסור
שבת פשיטא דאישלד"ע ה"ג לענין העביחה לא
נעשה שלוחו, והביא ראי' לזה מהרמב"ם פ"ז
דמעילה ומקורו מהתוספתא פ"ג דמעילה שאם היו
התחיות צער עולה וכיוצא בו לא מעל אלא האוכל
בלבד (ולא המשלח) שהרי הוא חייב באיסור אחר
יחר על המעילה ובכל התורה כולה אישלד"ע אלא
במעילה לבד שלא יתערב עמה איסור אחר. (ועיין
בשבות יעקב ח"ב סי' קעד).

את כה הגירושין של הנעל אלא כל דין שזירו לעשות
את חלות התפלה דמעשה קנין יכול הוא למוסרו לשליח
והוא נמי יהי' דין ונתן דמעשה נתינה של הנעל איזה
שהוא מ"מ כיון שזה דין מעשה הנתינה נלך לחלות

דבשציל שאין שייך שליחות לענין חליצה לא יכ"י
שלוהם לענין הקנין דל"ש זה אלא היכא דבפקועה
בחורב דין שליחות אצל לא היכא דל"ש דין שליחות.

אבל על סדרת הח"ס כבר הקשה בלבוש מרדכי
מכנ"י פ' כ"ד הרגל דקשיא ל"י להנ"י אמאי
מוחר להדליק נר בערב שבת קודש כיון דאשוי משום
חליו ותירץ דבחן הוי כעושה מעיקרא ומוכה מזה
דלא כהח"ס דלהח"ס אפילו הוי כמו שעושה המעשה
בשבת מ"מ הרי גופו ניח. ועוד דמהרמב"ם שכתב
דמחמת איסור אכילה צער עולה בטלה גם השליחות
דמעילה מוכח דשייך ציטול השליחות גם משום
דצר עברה דל"ש צה שליחות דכא באיסור אכילה
דצער עולה ל"ש שליחות דזה נהנה וזה מחחיב
לא אמרינן ומ"מ משום איסור זה אישלד"ע וא"כ
אפילו לסדרת הח"ס לא גרע איסור שבת מאיסור
אכילה דצער עולה. (והעירני לזה אחד מבני הישיבה).
ולכאורה מוכח מהרמב"ם הנ"ל בביאורי השני בסיומן
הקודם דדבר העברה מתקיע הדין השליחות דאי
בסדרת המקנה שהבאתי שם דלדבר העברה הוא
דאין שליחות וממילא בטל כל המעשה והיינו
משום שאין לחלק בשליחות אם כן באמת חיקשי
מה שייכא סברה זו כשהעברה היא איסור
אכילה דלא שייך בזה שליחות כלל וכדלעיל. אלא
שאולי י"ל דכא לא דמיא לחליצה וקנין סודר שכתבתי
לעיל דבצער עולה הנה לצד מה דל"ש בזה שליחות
משום דהוי איסור אכילה הויא ג"כ דבר עברה
שמשום זה אינו כשלוהו ג"כ ומשום"כ בטל כל המעשה
ואפילו לענין אחר אצל תירוטי על הטור ודאי נדחה
דא"כ משום שבת נמי בטל גם המעשה.

ב ונלע"ג ד' לתרן דברי הטור עפ"י הביאור השני
שכתבתי בס"י הקודם דבמקום שיש
בהשליחות מעשה עברה אין בזה דין שליחות כלל.
ויש לחקור לפי"ז צה דבטעיה ומכירה וכן במעילה
חדשה חורה דמכני שליחות אם החידוש הוא
בהאיסורים דעו"מ ומעילה שהעצרות האלו שגין
משאר דבר עברה בזה שצצצין לא בטלה השליחות
או שהחידוש הוא בהחייב צאלו החיובים סגי ומכניא
השליחות אעפ"י שיש בזה דבר עברה. וגראה שחלק
בזה דין עו"מ ממעילה דצטו"מ החידוש של הגזירה"כ
הוא בהחייב של דו"ה והשליחות שעל זה שהרי
האיסור דעו"מ הוא מה שנשחרש ושנה צהטא של
גנבה וצדצר העברה של גנבה הרי מלינו שיש בזה
דין אישלד"ע לענין חייב כפל וחייב אונסין ועכ"ל
שהחידוש הוא בהחייב דדו"ה דסגי' צ"י נמי שליחות

דד"ע ומשום"כ כתב הטור שאפילו מתערב צה גם
איסור אחר דשבת נמי חייב צדו"ה אצל במעילה
דילפינן חטא חטא מתרומה החס החידוש הוא
בהאיסור דמעילה שדצצר עברה של מעילה שאני
משאר דבר עברה והיינו שהחידוש החורה הוא דכמו
דתרומה אינה דבר עברה ומשום"כ מכניא צה שליחות
ה"נ איסור מעילה גזירה"כ הוא שאינו חשוד כדבר
עברה לענין ציטול השליחות. ואין לומר שהחידוש
הוא דלחייב זה דקן וחומש סגי בשליחות גרועה
דדבר עברה א"כ היכי ילפינן זה משליחות דהפרשת
תרומה הרי החס לא מלינו דסגי בשליחות גרועה
ואדרבה אם תהי' דבר עברה בהפרשת התרומה
ודאי חבטל השליחות להשיטה דכל המעשה בטל
וכגון צלה לחרוס מן הרעה על היפה. וצדא אחיא
נמי שפיר דקדוקו של המכרי"ע בהרמב"ם שכתב
שצכל החורה כולה לא מלינו שלד"ע אלא במעילה
ואע"ג דאיכא נמי עו"מ ושליחות יד והיינו דדין
זה שהצמיענו הרמב"ם שהאיסור לא יחשב כדבר
עברה כשלא יתערב עמה איסור אחר לית' אלא
במעילה ולא צטו"מ ושליחות יד. וי"ל ג"כ
שמהדקדוק בזה בהרמב"ם הו"ה הטור לכחוד את
דינו צלה לעצמו צצצצ צצצ הרמב"ם אעפ"י שצ"ל
לפי"ז דלשון הרמב"ם שם אינו מדוקדק כמוש"כ
המשל"מ צפ"ג מגנבה.

א דלכאורה קשה על זה דא"כ היאך אמרינן
בגמ' דעצירה ומכירה ומעילה הוו צ'י
כתובים בצאים כאחד הלא שני ענינים נפרדים נינו
ואילעריק תרומהו אצל באמת לאו קושיא היא
שהרי סדרת צ'י כתובים בצ"כ היא משום דאי לאו
דחידוש הוא שאין למדים ממנו אלא כלל הוא
שלמדים ממנו לכל החורה א"כ מתחוב אחד איכא
למילף ואין לריק צ'י כתובים וכהה כן סברה שכתבתי
לחלק בין עו"מ למעילה אינה אלא השתא דאמריק
דצכל החורה אישלד"ע והני חידוש נינו דא"כ יש
לחלק דכא הוי החידוש בהחייב והשליחות והכא
בהאיסור דהא בהאיסור דגנבה וצשליחות דהפרשת
תרומה אמריק דאישלד"ע אצל אם היינו למדים מהם
לכל מידי דישלד"ע ונאמר דכלל הוא דצכל עניני
שליחות וחייבים וצכל העצרות ישלד"ע א"כ אין
כאן חידוש לא צטו"מ ולא במעילה א"כ ליכתב
חדא דשפיר מלין למילף מעו"מ דצכל החייבים
והשליחות ישלד"ע וצכלל זה גם מעילה וכן מלינו
למילף ממעילה שצכל דבר עברה ישלד"ע וצכלל זה
גם עו"מ ומדכח צ'י כתובים מוכח דאין מלמדים
ושניהם אינם אלא חידוש ומשום"כ אילעריק תרומהו
כל חד לדינו וחידוש.